

En svartmalt petroleumsindustri i det grønne skiftet

En analyse av oljeselskapene i Stavanger sitt arbeid med Parisavtalen og andre internasjonale klimaavtaler

Bacheloroppgave i Statsvitenskap
Universitetet i Stavanger

Oda Sagøy Taftø og Thea Marie Tønnessen
Studentnummer: 261006 & 261010

Veileder: Ellen Ravndal
Levert dato: 10.05.23
Antall ord: 12964

Sammendrag

Utgangspunktet for denne bacheloroppgaven er oljeselskaper og internasjonale klimaavtaler. Temaet er organisasjonenes arbeid med diverse klimaavtaler, og hvordan de implementerer avtalene i organisasjonen og utad. Gjennom en spørreundersøkelse og flere dybdeintervju har vi ønsket å avdekke følgende problemstilling: *Hvordan arbeider oljeselskaper i Stavanger med Parisavtalen og andre internasjonale klimaavtaler?*

Med oppgavens problemstilling er ikke fokuset å vurdere i hvilken grad oljeselskapene er bærekraftige, men heller hvilke strategier de tar i bruk i henhold til avtalene. I tråd med dette er det også blitt undersøkt i intervjuer *om det er noe bedriftene savner eller føler seg uhørte når det kommer til den grønne omstillingen?*

Resultatene i undersøkelsen viser at selv om selskapene har kjennskap til mange av avtalene, klarer de ikke å se relevansen i bedriftens arbeid i forhold til avtalene. Det varierer også litt fra ulike avtaler, i hvor stor grad oljeselskapene har kjennskap til innholdet i avtalene og deres påvirkning på Norge.

Forord

Arbeidet med denne oppgaven har vært krevende, men samtidig utrolig lærerik. Vi har fått muligheten til å undersøke et tema som engasjerer oss, samtidig som vi har lært mye om samarbeid og det å skrive en stor oppgave.

Vi vil gjerne takke vår veileder, Ellen Ravndal, som har besvart alle spørsmål vi har hatt og har hjulpet oss gjennom oppgaven fra start til slutt. Vi har sammen med veileder hatt det gøy med å undersøke feltet og hele prosessen har gått over all forventning. Vi vil til slutt takke informantene som stilte til intervju og som svarte på spørreundersøkelse. Dere ga oss kunnskapen til å kunne gjennomføre denne oppgaven. Uten dere hadde det vært umulig å få til! Tusen takk.

Oda Taftø & Thea Tønnessen
10. Mai 2023

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	5
1.1 Bakgrunn for tema og problemstilling	6
1.2 Oppgavens relevans	6
1.3 Oppgavens avgrensning	8
.....	8
1.4 Oppgavens oppbygning	9
2. Eksisterende litteratur og teori	10
2.1 Begrepsavklaringer og bakgrunn	10
2.2 Eksisterende litteratur	15
2.3 Rasjonalitetsbegrepet	18
2.4 Institusjonell teori	20
2.5 Institusjonell isomorfisme	23
2.6 Avslutning	25
3. Metode	26
3.1 Spørreundersøkelse	26
3.2 Dybdeintervju	27
3.3 ESG-rapporter	28
3.4 utfordringer ved metodene	28
4. Empiri	31
4.1 Resultat fra spørreundersøkelse	31
4.2 Resultat fra dybdeintervju	32
4.3 ESG-Rapporter	33
5. Analyse	36
5.1 Hovedfunn	36
5.2 Diskusjon	46
6. Konklusjon	49
6.1 Oppgavens problemstilling	49
6.2 Videre forskning	50
7. Litteraturliste	51
8. Vedlegg	57
Vedlegg 1: Resultat fra spørreundersøkelse	57
Vedlegg 2: Intervjuguide	61
Vedlegg 3: Samtykkeskjema for spørreundersøkelse	62
Vedlegg 4: Samtykkeskjema for intervju	64
Vedlegg 5: Sval Energi ESG-rapport 2022	65
Vedlegg 6: Vår Energi ESG-rapport 2022	66

1. Innledning

Den norske petroleumsnæringen har hatt store ringvirkninger for samfunnet. Det er likevel et paradoks som oppstår i møte med det grønne skiftet. Det åpnes for stadig nye oljefelt og industrien er fremdeles i vekst, samtidig som man har forpliktelser om reduserte klimautslipp. Dette paradokset omtales gjerne som “*det norske paradokset*” (Veimo & Ytterstad, 2020, s. 129). Norsk olje - og gassnæring har påvirket staten og samfunnet på flere plan. I tillegg til miljømessige endringer på grunn av økte utslipp, har dessuten næringen bidratt til vedlikeholdet av velferdsstaten, hatt stor påvirkning på norsk økonomi, og stått for en stor andel sysselsetting. Dette resulterer i et paradoks der man kan stille spørsmålet om det er mulig for oljeselskaper å kunne bidra i den grønne omstillingen eller vil disse bli utsatt for en utfasing? Noen mener norsk petroleumsvirksomhet er en del av løsningen på den grønne omstillingen, mens andre mener virksomheten medfører problemer som vil hindre skiftet (Veimo & Ytterstad, 2020, s. 130):

“Verdens energisystemer må gjennom store endringer i årene framover. Selskaper, industri og myndigheter - i samspill med det bredere samfunn - må samarbeide og tenke nytt, for å sikre en bærekraftig framtid. Utviklingen mot et nullutslippssamfunn vil skape dilemmaer og vanskelige avveininger. Det vil kreve utvikling av nye teknologier, nye verdikjeder, og nye måter å arbeide på, i kombinasjon med forutsigbare politiske rammeverk. Det vil også være nødvendig med stabil og rimelig energi som det globale samfunnet er avhengig av. For energiselskaper og deres aksjonærer innebærer omstillingen mange utfordringer. Men den gir også unike muligheter. Disse mulighetene ønsker Equinor å gripe” - Reinhardsen & Opedal styreleder og konsernsjef i Equinor (Equinor, 2022, s. 3)

Oljeselskaper er en viktig aktør i en bærekraftig fremtid og selskapene selv mener de kan være en del av det grønne skiftet. Likevel er det vanskelig for dem å delta i en bærekraftig framtid med en lite bærekraftig industri. Vi ønsker derfor å undersøke hvordan de arbeider med internasjonale

klimaavtaler i det grønne skiftet. Blir de svevende og fjerne for selskapene, og hjelper de selskapene til å være en del av løsningen?

Denne oppgaven omhandler derfor anvendelsen av internasjonale klimaavtaler i oljeselskaper i Stavanger og hvordan disse selskapene arbeider med avtalene. Vi ønsker å se nærmere på hvordan avtalene framstår for oljeselskapene og om de ser relevansen i slike avtaler.

Problemstilling: Hvordan jobber oljeselskapene i Stavanger med Parisavtalen og andre internasjonale klimaavtaler?

1.1 Bakgrunn for tema og problemstilling

Etter at oljeproduksjonen ble igangsatt i 1971, har petroleumsnæringen vært Norges viktigste næring (Regjeringen, u.å.). Stavanger klarte på den tiden å overbevise myndighetene om at det var rett by for lokaliseringen av oljedirektoratet og at byen derfor ville bli oljehovedstaden, til fordel for Bergen og Trondheim. Siden starten av oljeeventyret, spiller Stavanger fremdeles en sentral rolle for norsk oljeindustri. En rekke bedrifter, selskaper og organisasjoner i Rogaland har en høy sysselsetting som påvirker både samfunnet, økonomien og de sosiale vilkårene i fylket (Hernes, Errata & Fjose, 2021, s. 10). Hvor viktig Stavanger er som oljeby, kommer frem på flere måter. Stavanger har blant annet en viktig rolle i å ivareta sentrale nettverksfunksjoner nasjonalt og internasjonalt gjennom oljemessene som arrangeres i Stavanger (Gjerde, 2013, s. 291-320).

Stavanger er det største oljerelaterte miljøet i Norge og har den mest komplette virksomheten langs verdikjeden for olje og gass. Til tross for de fordelene det har ført til, kan det diskuteres om det fortsatt er en utfordring å skape et næringsliv som er mer bærekraftig med tanke på fremtiden (Gjerde, 2013, s. 291-320).

1.2 Oppgavens relevans

Norge har et mål om å bli et lavutslippssamfunn innen 2050, og redusere egne klimautslipp med 90-95 prosent sammenlignet med utslipp fra 1990. Norsk olje- og gassutvinningen er blant de

største kildene til klimautslippene per dags dato i Norge (Miljødirektoratet, 2022).

Petroleumsindustrien har derfor en sentral rolle i Norge for å redusere de totale utslippene og nå klimamålene som er satt. Det er derfor interessant å se nærmere på hvordan oljeselskapene i Norge jobber med internasjonale klimaavtaler og hvordan de påvirker selskapenes arbeid for å bli mer bærekraftig. Dette er viktig å kartlegge av flere årsaker.

For det første så er det blitt diskutert oljebransjens forhold til begrepet om det grønne skiftet. Informanter fra oljebransjen var i 2018 enige om at fossile energikilder har en sentral rolle også i det grønne skiftet (Veimo & Ytterstad, 2020, s. 130). Veimo og Ytterstad (2020) argumenterer for at det er flere næringer og organisasjoner som tar i bruk grønt skifte til inntekt for sin sak på feltet (Veimo & Ytterstad, 2020, s. 133). Med andre ord kan det være av imiterende betydning, altså at organisasjoner imiterer hverandre og arbeider med tydelige strategier for å fremstå som miljøbevisste. Kommer dette av en form for usikkerhet for hvordan arbeidet skal gjennomføres, eller er det en forretningsstrategi? Vi ønsker å se nærmere på hvordan de internasjonale avtalene kan forklare noen av disse mekanismene. Videre opererer også Veimo og Ytterstad med en diskurs som de kaller for *“alle snakker om det grønne skiftet”*. Her diskuteres det om begrepet grønt skifte står alene uten innhold (Veimo & Ytterstad, 2020, s 135). Det vil derfor være interessant å se i hvilken grad bedriftene har kjennskap til klimaavtalene.

Motsetningen mellom klimaambisjoner og olje- og gassproduksjon blir beskrevet som et paradoks. Parisavtalens klimamål og oljeproduksjon vil på mange måter skape en spenning for selskapene som produserer fossilt brensel, og vil føre til flere spørsmål om hvordan fremtiden til selskapene ser ut. Dette paradokset setter oljeselskapene i en rollekonflikt hvor de på den ene siden er en organisasjon som ønsker inntekt, men på den andre siden har en rolle som klimaaktør i det grønne skiftet (Lahn, 2019, s, 5-6). Det vil derfor være nyttig å se hvordan selskapene løser dette paradokset med tanke på reguleringene de må følge.

For det tredje settes det spørsmålsteget ved Parisavtalens virkning (Tørstad, 2018). Avtalen er kjent for å ha bred internasjonal oppslutning. Det vil dermed være relevant å se om den brede deltakelsen setter et hinder for det høye ambisjonsnivået eller om det er gjennomførbart.

Dessuten er det diskusjoner om internasjonale avtaler burde inneholde noen form for sanksjoner

for at den skal kunne gi resultater, noe som er fraværende i Parisavtalen (Tørstad, 2018). Nå har store selskaper krav om å legge fram rapporter som viser til deres arbeid for reduserte klimagassutslipp, men ingen sanksjonsmuligheter ved brudd på retningslinjene og kravene stilt til dem. Kan avtalene dermed anses som mindre relevante for selskapenes arbeid?

1.3 Oppgavens avgrensning

I 2021 la Solberg-regjeringen fram en klimaplan for tidsperioden 2021-2030. Denne planen inneholder forslag til politikk som skal oppfylle klimamålet til Norge. Planen presenterer også lovreguleringer og støtteordninger for å redusere klimagassutslippene. Etter plan - og bygningsloven vil kommunens rolle i klimapolitikken være som myndighet, tilrettelegger og motivere til å redusere klimagassutslippene. Klimatilpasning skal være en implementert del av kommunens ansvarsområder og klimahensynet skal tas på lik linje med andre hensyn som kommunen tar i planleggingen (Regjeringen, 2021 a, s. 72). Blant annet har Stavanger Kommune utarbeidet en klimaplan. Klimaplanen har som mål å redusere klimagassutslippene med 80 prosent innen 2030, sammenlignet med 2015, samt å være en fossilfri kommune innen 2040 (Stavanger Kommune, 2023). I målsettingen om et grønt skifte er det mange ledd, avtaler, reguleringer og betingelser. For oppgavens avgrensning ønsker vi derfor å gå til toppen av kjeden og undersøke hvordan de internasjonale avtalene oppleves for organisasjoner i Norge, når de blir formulert og kommunisert gjennom mange ledd.

For å måle dette har vi valgt enkelte internasjonale avtaler og har valgt å fokusere på Parisavtalen, FNs bærekraftsmål og EUs klimaregelverk. Disse avtalene har vi valgt fordi de er de største og mest omtalte internasjonale avtalene. Vi ønsket derfor å undersøke nærmere stigma rundt akkurat disse. Vi vil i neste delkapittel definere avtalene og hva de innebærer. Videre har vi lagt hovedvekt på oljeselskaper som organisasjoner, da dette er de instansene som i svært stor grad blir påvirket av klimaregelverkene. Det kan derfor tenkes at det er i disse selskapene vi vil finne størst innvirkning, men også de som burde ha best kjennskap til avtalene. Fokuset i oppgaven har vi avgrenset til oljeselskaper i Stavanger, på grunn av byen som kjerne for oljevirkosomhet i Norge. Vår tilnærming til oppgaven har vært å se på de internasjonale lovverkene, fremfor de nasjonale. Bakgrunnen for at dette er at den norske staten har ratifisering

konvensjonen som dermed innebærer at medlemspartene arbeider for å oppnå formålene og anser avtalens prinsipper som veiledende i bærekraftsarbeidet, også på nasjonalt plan (Parisavtalen, 2015, artikkel 3). Det er derfor en grunn til å anse Parisavtalen som grunnlaget for de nasjonale tiltakene.

Til tross for dette har vi likevel valgt å inkludere nasjonale strategier, men i et mindre omfang sammenlignet med de internasjonale betingelsene. Videre i oppgaven vil vi påpeke at dette er en studie av hvilken innvirkning disse avtalene har på bedriftene, og ikke en vurdering av i hvilken grad disse selskapene er bærekraftige.

1.4 Oppgavens oppbygning

I teoridelen av oppgaven presenteres institusjonell teori og rasjonalitetsbegrepet, og skandinavisk institusjonell teori og institusjonell isomorfisme. Disse teoriene vil presenteres for å kunne belyse problemstillingen. Metodedelen av oppgaven vil presentere fremgangsmåten for metodene vi har valgt og datainnsamling. Til slutt vil vi diskutere kritikk og utfordringer for metodene. I analysedelen vil ulike deler av de internasjonale avtalene og hvilke empiriske funn vi gjorde gjennom datainnsamlingen beskrives. Samtidig vil vi i denne delen belyse de utfordringene som kommer med avtalene og drøfte de opp mot teoriene. Avslutningsvis vil vi konkludere med grunnlag i oppgavens delkapitler og reflektere over funnene.

2. Eksisterende litteratur og teori

I denne delen av oppgaven skal vi belyse oppgavens teoretiske bakgrunn. Først vil vi ha en begrepsavklaring, og deretter presentere eksisterende litteratur på temaet. Videre vil vi redegjøre for rasjonalitetsbegrepet. For å besvare problemstillingen vil vi videre se på institusjonell teori og til slutt gjøre rede for institusjonell isomorfisme. Teoriene skal hjelpe oss å nærmere undersøke hvordan oljeselskapene i Stavanger jobber med internasjonale klimaavtaler. Vi har i teoridelen valgt å kun inkludere teorier som kan forklare arbeidet med klimaavtaler ut ifra et organisasjonsperspektiv, da det er dette vi har valgt å undersøke i oppgaven og i metodedelen.

2.1 Begrepsavklaringer og bakgrunn

Parisavtalen

Parisavtalen har som mål å styrke den globale responsen på trusselen om klimaendringer. Dette gjelder både i sammenheng med bærekraftig utvikling og innsats for å utrydde fattigdom. Den har også som mål å øke evnen til å tilpasse seg de negative virkningene av klimaendringer og fremme klima resistens og utvikling av lave klimagassutslipp, på en måte som ikke truer matproduksjonen og få økonomi i samsvar med veien mot lave klimagassutslipp. Denne avtalen ble implementert for å gjenspeile rettferdighet og prinsippet om felles, men differensierte ansvar og respektive evner, i lys av ulike nasjonale forhold (UNFCCC, 2015, s, 3). Bakgrunnen for klimaverket er å styrke gjennomføringen av FNs rammekonvensjon om klimaendringer, som ble vedtatt i New York i 1992. Parisavtalen som ble vedtatt 2016, utgjør en rekke hovedpunkter som skal verne om FNs klimakonvensjon (Regjeringen, 2021 b).

Hovedpunktene i Parisavtalen består i at alle land har et ansvar, men det forventes at de rike landene tar mer ansvar. Under dette ligger det at de rike landene skal gi økonomisk støtte til de fattige landene for å hjelpe de å kutte utslippene sine. Alle landene skal lage en nasjonal plan på hvordan de skal kutte klimagassutslippene. I planen skal hvert land ha et mål for hvor mye de skal kutte og målet skal fornyes hvert femte år, og det skal rapporteres hvert femte år en status. Videre står det i avtalen at alle land som signerer samarbeider om en temperatur som går på at

kloden ikke skal stige mer enn 1,5 grader før endt århundre. Landene skal i tillegg dele erfaringer og kunnskap om hvordan å bekjempe klimautfordringene og redusere utslippene (FN-Sambandet, 2020).

Grønn omstilling og bærekraft

Det grønne skiftet er en bærekraftig omstilling som omhandler hvordan Norge skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050 (Klimaloven, 2018, § 1). For at Norge skal nå målene forankret i Parisavtalen om utslippskutt av klimagasser, krever det en omstilling som omfatter alle samfunnsområder og aktører. Norge har utarbeidet flere virkemidler for å utvikle nye løsninger som kan bidra til det grønne skiftet, der blant annet innovasjon og teknologiutvikling står svært sentralt (Regjeringen, 2021 d). Andre eksempler på virkemidler er Norges forskningsråd, Genova, Innovasjon Norge, Siva, og Nysnø klimainvesteringer. Disse ulike støtteordningene og organisasjonene bidrar til å realisere nye løsninger for lavutslipp innen transport, bygg og industri. Samtidig bidrar de til utvikling av nye næringer som vil være viktige for å få til et lavutslippssamfunn (Regjeringen, 2021 d).

Bærekraft defineres på FN sine hjemmesider slik:

“En utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov” (FN-sambandet 2021) .

I denne definisjonen legges det vekt på den delen av bærekraft som omhandler at vi som samfunn må ta vare på naturens og dens ressurser på en slik måte at det ikke går utover fremtidens behov. Selve begrepet bærekraftig utvikling ble kjent gjennom Brundtland-rapporten fra 1987. Rapporten har navnet «*Vår felles framtid*» og ble utgitt av Verdenskommisjonen for miljø og utvikling. Kommisjonen ble ledet av tidligere Arbeiderpartiet-politikeren Gro Harlem Brundtland, og hadde som mål å finne løsninger på både fattigdoms- og miljøproblemer (FN-sambandet, 2021). Rapporten fra 1987 er fremdeles svært aktuell og har iverksatt større internasjonale mekanismer som kjemper for en rettferdig og bærekraftig utvikling.

Bærekraftsmålene

Bærekraftsmålene er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene (FN-Sambandet, 2023). I tråd med målene, har regjeringen utarbeidet en plan for 2030 der man ser alle målene som en helhetlig sammenheng. I regjeringens 2030-agenda vektlegges det et krav om kollektiv innsats fra myndigheter, sivilsamfunn, privat sektor og akademia i alle land (Regjeringen, 2023). Det kommer også frem at utfordringene Norge har er blant annet et høyt forbruk som resulterer i klimautslipp. Det er derfor svært viktig for Norge å bidra internasjonalt, men også bidra til målsettinger nasjonalt. For å oppnå dette har regjeringen seks hovedprioriteringer der førstnevnte er følgende:

“Forene klima - og utviklingspolitikken gjennom klimatilpasning og ren energi”
(Regjeringen, 2023).

Norsk klimapolitikk

Norges mål er å redusere klimagassutslippene ned til 55 prosent innen 2030 (Regjeringen, 2022). Som følge av Parisavtalen må alle land melde inn nye utslippsmål hvert femte år. Norge skal dessuten kutte sine klimagassutslipp i samarbeid med EU. Gjennom EUs klima regelverk er Norge allerede forpliktet til å samarbeide med organisasjonen om å redusere utslippene med minst 40 prosent innen 2030. Regelverket lager rammer for hvordan norsk klimapolitikk skal se ut. Den skal også tilrettelegge for omstillingen til et lavutslippssamfunn med mål om utslippskutt for 2050 med en reduksjon på 90-95 prosent (Regjeringen, 2021 f).

EUs klimaregelverk

EØS-avtalen fører til at store deler av EUs miljøregelverk er tatt inn i norsk lovverk. Avtalen inneholder blant annet direktiv knyttet til kontroll med forurensing, klima, vann, luftforurensing, kjemikalier, avfall, konsekvensanalyser, miljømerking, støy og tilgang til miljøinformasjon (Regjeringen, 2021 c). Siden 2008 har Norge deltatt i EUs system med klimakvoter for bedrifter. Klimakvotene omhandler hovedsakelig utslipp fra industri og petroleumssektoren. Som en del av

denne ordningen er det også et kvotehandlingssystem, som ikke dekker 2030-forpliktelsen om kutt i utslipp. Dette ble meldt i 2019 da Norge, Island og EU inngikk en avtale om felles utslippsmål for 2030. I henhold til følgende, utarbeider klima- og miljødepartementet årlige planer om hvordan Norge skal prioritere EU og EØS-saker på klima- og miljøområdet (Regjeringen, 2021 c).

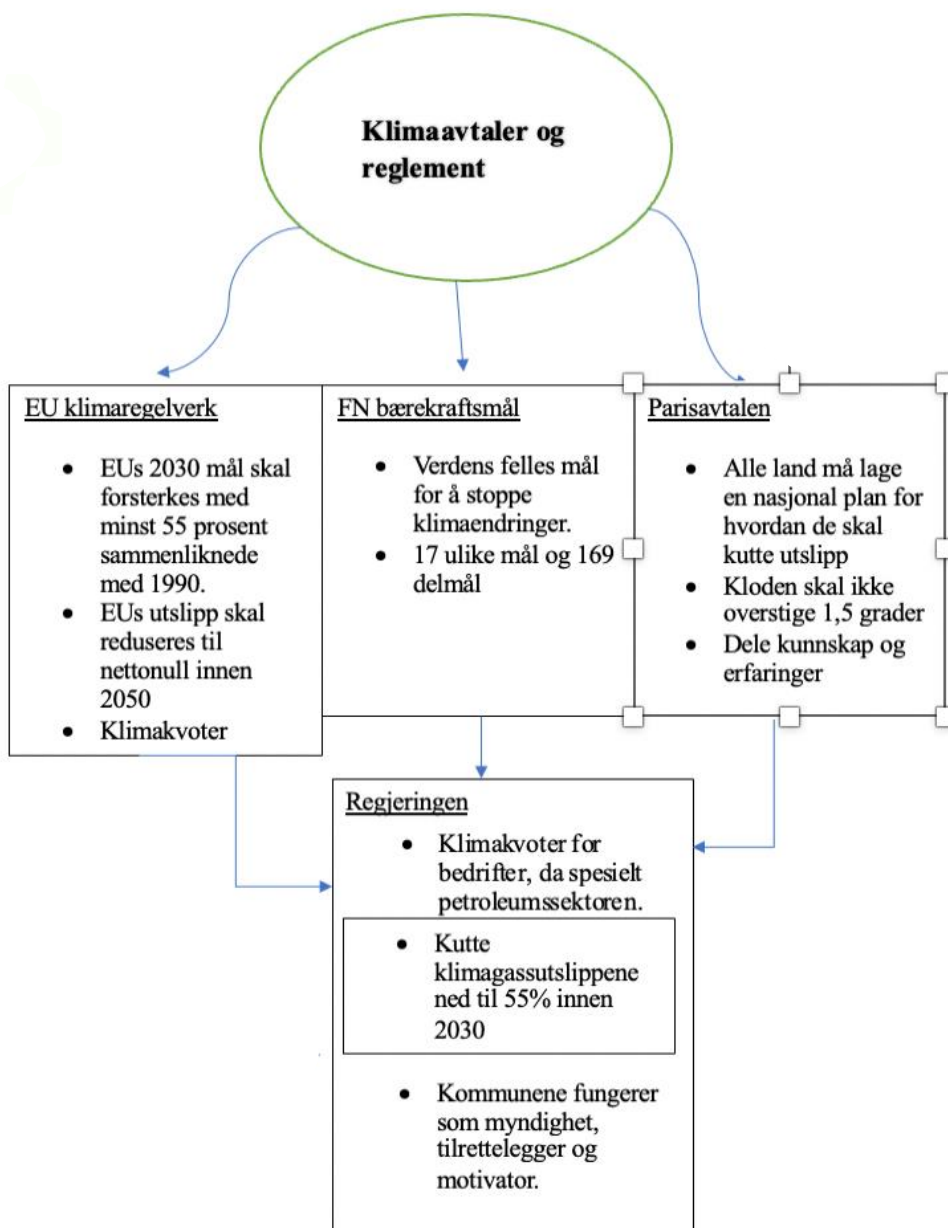
ESG-rapport

ESG er en frivillig rapport for selskaper til å måle bærekraftsarbeidet i en virksomhet. Forkortelsen står for Environmental, Social and Governance. Rapportens kriterier sier at den skal inneholde tre fokusområder som ikke skal ta finansielle hensyn. Investorer og andre aktører kan med utgangspunkt i dette vurdere virksomhetens evne til å ivareta klima, sosiale forhold og rettigheter. I følge PwCs ESG-investor undersøkelse er åtte av ti investorer av den oppfatning at ESG-risiko vurdering er viktig for å ta gode investeringsbeslutninger (PWC, 2023).

Med slike oppfatninger er det vanlig for bedrifter å publisere bærekraftsrapporter, selv om den er frivillig. Bedrifter som bistår til en bærekraftig utvikling og som bruker ESG som en sentral del av forretningsstrategien, vil kunne føre til en opplevelse av økt konkurransekraft på flere aspekter. Blant annet vil grundig bærekraftsarbeid kunne føre til flere kvalitets samarbeidsavtaler og at flere kunder vil velge bort selskaper som ikke dokumenterer sine klimautslipp. Flere bransjenettverk stiller også tydeligere krav til miljøansvar. Selskapets bærekraftsarbeid vil også mulig påvirke dens finansieringsbetingelser hvor selskapets grad til å ivareta klima vil kunne påvirke om du får finansielle ressurser. Flere banker og finansieringsselskaper legger i dag vekt på dette når de bestemmer hvilken finansiering og hvilke betingelser selskaper skal få (PWC, 2023). Eksempler på oppsummerende tabeller for ESG-rapporter finnes i vedlegg 5 og 6. Under har vi utformet et diagram for å vise til målene og kravene i de forskjellige avtalene og hvordan de blir til mål og krav i regjeringen samt i kommunene.

Videre vil disse mekanismene også påvirke Stavanger Kommune, men også ulike oljeselskaper i Norge. Vi valgte å utelukke Stavanger Kommune og oljeselskaper fra tankekartet ettersom

selskapene ikke er underlagt av kommunene, tross for at de har flere hovedkontroller i oljebyen. Likevel så må oljeselskapene forholde seg til alle disse regelverkene.

Figur 1: Oversiktstfigur over ulike internasjonale klimaaktører i begrepsavklaringen og hvordan disse har innvirkning på norsk klimapolitikk.

2.2 Eksisterende litteratur

Utslippene fra olje - og gassproduksjon skal kuttes kraftig ned. Innen 2030 skal det være en reduksjon på 50 prosent, og innen 2050 er det satt et netto null mål (Paarup Michelsen & Øvrebø, 2021). En slik omstilling byr på en rekke dilemmaer, som blant annet åpning av nye oljefelt. Det gis fremdeles tillatelser til leting etter olje og gass i nye områder i Norge (Norsk Petroleum, 2023). Denne tematikken er stadig problematisert i klimapolitikken som skal gi kurs for hvilken fremtid Norge vil ha. Sittende regjeringspartier, Arbeiderpartiet og Senterpartiet, har gjennom sin politiske plattform varslet at de ønsker en utvikling av industrien, fremfor en avvikling (Regjeringen, s. 26) Samtidig som de ønsker å gi tillatelser for oljeleting på nye områder, har staten flere mål som skal sikre utslippskutt (Rosvold, 2022, u.å., s. 166).

Norge har på mange måter vært en av de mest fremtredende bidragsyterne til det internasjonale klimaregimet. Blant annet ved å forplikte seg til utslippsreduksjon mål som er mer ambisiøse enn mange andre industriland, samtidig som det utdeles klimafinansiering i utviklingsland (Regjeringen, 2021). Til tross for dette, er det høy oppslutning rundt Norges rolle som petroleumsprodusent. Tidligere forskning viser at oljenæringen i Norge har de siste 20 årene stått for nesten halvparten av den nasjonale eksporten og mer en 1/4 av statens inntekter (Lahn, 2019, s, 5-6). Det gjør at en potensiell nedtrappingsprosess av oljeindustrien vil ha omveltende konsekvenser. Man kan dermed stille spørsmål om det er mulig å etablere en bærekraftig oljeutvinning, eller om man må ha en utfasing og sluttdato for industrien. EUs målsettinger utfordrer Norges rolle som bærekraftig aktør og petroleumsprodusent. Tidligere forskning finner at klimapolitikken er komplekst sammensatt der nasjonale tiltak forekommer av internasjonalt samarbeid med andre stater og organisasjoner (Rosvold, 2022, s, 166-167). Dessuten spiller klimapolitikken nå en større rolle overfor flere områder i politikken. Det er derfor nå behov for grundige vurderinger av tiltakene mot petroleumssektoren.

Samtidig ønsker Parisavtalen nå en regulering av nasjonale utslipp og derfor vil utslippene fra den norskproduserte oljen gå på kvoten til landene som forbrenner den. Etersom Parisavtalen

kun regulerer nasjonale utslipp, kan Norge etablere oljeindustri i andre deler av verden. Det innebærer at disse utslippene ikke gir uttelling for de nasjonale utslippene. Det har ført til flere paradokser. Det første er Norges olje dilemma som vil utfordre industriens fremtid. Er det forenlig å redusere utslipp samtidig som regjeringen vil la oljeindustrien utvide sin virksomhet?

Norsk klimapolitikk må sees i sammenheng med både utenrikspolitikk og internasjonal politikk, fordi politikkområdene vil påvirke hverandre når man skal satse på utslippskutt. Dette er mulig å se i sammenheng med bærekraftsmålene. Eksempler på potensielle konsekvenser er for det første at petroleumsektoren har høy sysselsetting med et stort antall arbeidsplasser, som vil bety at en avvikling vil ha store konsekvenser for disse personene. For det andre så vil det bli mindre behov for norsk olje og gass dersom man skal imøtekomme utslippskuttene (Rosvold, 2022, s. 168). Oljen har gitt store muligheter som blant annet har gjort industrien til en viktig inntektskilde. Fornybare energikilder gir ikke tilsvarende inntekt som petroleumsektoren, og det er derfor en målsetting å gjøre dette mer økonomisk lønnsomt (Norsk Petroleum, 2021).

Eksisterende litteratur finner at internasjonalt samarbeid er et viktig verktøy i norsk klimapolitikk. Parisavtalen medfører at Norge er forpliktet til å melde inn sine utslippsmål hvert femte år (Regjeringen, 2021). Det skal bidra til at utslippene minsker og man når de implementerte målene. Likevel har det oppstått en fragmentering av denne avtalen som har ført til at Norge har fått tettere bånd til EU (Rosvold, 2022, s. 165). Årsaken til dette kan være mangel på tydelighet i større internasjonale rammeverk, men EU viser likevel til internasjonalt samarbeid som nøkkelen for å nå felles målene. Det er dessuten synlig gjennom virkemidlene i Parisavtalen som skal sikre at også utviklingsland skal få støtte fra de mer velstående landene i å bidra til utslippskutt. Blant disse er økonomisk støtte, teknologisk utvikling og kapasitetsbygging i form av ressurser (UNFCCC, u.å.).

Norge har blitt et mer eller mindre fullverdig medlem av EUs klimaregelverk på grunn av EØS-avtalen (Regjeringen, 2021). Norges tilknytning til EUs klimapolitikk er særlig forbundet med det europeiske kvotesystemet (Rosvold, 2022, s. 166). Kvotekjøp og karbonskatt har vært sentrale verktøy for Norge i arbeidet om utslippskutt. Andre tiltak som Norge har innført er karbonfangst. Dette innebærer en prosess hvor karbon blir lagret i bakken, som et alternativ til å

føre utslippene direkte ut i atmosfæren (Nissen, 2021, s. 418). Prosjektet Langskip har gjort Norge til en av de største bidragsyterne av denne teknologien som er av klimamessige hensyn (Rosvold, 2022, s. 166). Andre tiltak for å nå målene i Parisavtalen og EUs politikk, er fornybare energikilder. Et eksempel er utbyggingen av havvind, som dessuten gir oljesektoren et forsprang. Forspranget kommer av erfaringene de har fra sektoren, og det kan derfor diskuteres om de vil være med som en del av løsningen på det grønne skiftet (Rosvold, 2022, s. 167).

Veimo og Ytterstad (2020) utarbeidet fem ulike diskurser som kan gi noe om strategier organisasjoner og andre aktører benytter når man snakker om det grønne skiftet. Disse er olje-, virkemiddel-, min sak-, «alle snakker om det grønne skiftet»- og bioøkonomi-diskursen (Veimo & Ytterstad, 2020, s. 129). Flere av diskursene har som formål å være av løsningsorienterte elementer for hvordan både staten og næringen skal møte det grønne skiftet. Blant diskursene, er paradokset om Norge som petroleumsprodusent og ringvirkningene omkring dette. Det kan videre diskuteres at de omfattende ringvirkningene gjør at organisasjonene står overfor flere paradokser som utfordrer deres rolle, som videre gjør at deres strategier er tidskrevende, nettopp fordi de må ta hensyn til flere ting. Uavhengig av dette så er både Norge og selskaper innad forpliktet til å redusere sine utslipp i tråd med temperaturmålet i Parisavtalen. Selv om det såkalte paradokset om Norges rolle i klima tematikken, har staten likevel gjort flere fremskritt som tydeliggjør at de tar klima på alvor.

Motsetningen mellom klimaambisjoner og olje- og gassproduksjon har i eksisterende litteratur blitt beskrevet som et paradoks. Parisavtalens mål om å holde den globale temperaturstigningen under 2°C og fortsette arbeidet med å holde den til 1,5°C, fører til at alle organisasjoner som produserer fossilt brensel med får nye spørsmål angående veien videre. Videre når flere land vedtar nasjonale bidrag mot Parisavtalens mål, vil det også i økende grad stå overfor det samme paradokset som Norge (Lahn, 2019, s. 5-6).

Eksisterende litteratur setter spørsmålstegn ved at Parisavtalen har en bred deltakelse og vil føre til et hinder for avtalens ambisjonsnivå. I tillegg foreslår litteraturen at, hvis en internasjonal klimaavtale skal kunne fungere bør den etablere sanksjoner om noen ikke følger reglene satt, som vil sikre at stater implementerer forpliktelsene de har bundet seg til. En slik mekanisme er ikke

tilstede i Parisavtalen. På den andre siden har Parisavtalen ført til en del endringer som vil endre måten både global- og nasjonal klimapolitikk vil fungere på i et langsiktig perspektiv (Tørstad, 2018, s, 48).

Til slutt finner tidligere forskning at olje og gasselskaper ser på klimaendringer som en forretningsrisiko og at de derfor har utviklet strategier for å redusere denne risikoen (Naghmeh Nasiritousi, 2017, s, 622). Tidligere forskning har også konkludert med at det er press fra politikere, media og forbrukere som tvinger oljeindustrien til å bli mer bærekraftig (Ihlen, 2009, s. 55). Det vil derfor bli spennende å se nærmere hvilken retning denne oppgaven tar oss i form av de internasjonale klimaavtalenes rolle i selskapets forretningsmodell. Det vil også bli interessant å se om organisasjonene følger avtalens retningslinjer og hvilke motivasjoner som ligger bak.

2.3 Rasjonalitetsbegrepet

Når man snakker om organisasjoner, er rasjonalitet betegnelsen for egenskaper og kvaliteter organisasjonen har. Eksempler er lovregulering, standardisering, kontroll, rutiner og tydelighet. Det er et komplisert begrep der man har konkludert med at for at endringer skal skje innad i organisasjoner og deres virksomhet, må man heller fokusere på situasjonstilpassede teknikker. Rasjonalitetsbegrepet er et sentralt konsept for organisasjoner som skal foreta seg stabile endringsprosesser (Eriksson-Zetterquist et al., 2014, s. 28).

Ikke rasjonalitet

Det å være ikke rasjonell innebærer at beslutninger blir tatt uten noen kunnskap og tydelige mål som beslutningstakeren ønsker å oppnå ved beslutningen. En organisasjon trenger likevel ikke nødvendigvis å være enten rasjonell eller ikke rasjonell (Eriksson-Zetterquist et al., 2014, s. 70). Dette kan for eksempel være petroleumsindustrien som driver oljeutvinning som medfører økonomiske gevinster og velferdsgoder for samfunnet, men skadeomfanget industrien har på kloden, viser tendenser om at de handler ikke-rasjonelt.

Webers samfunnsteori

For å bedre forstå begrepet rasjonalitet kan Webers samfunnsteori bedre belyse kompleksiteten rundt begrepet. Teorien viser til at det moderne samfunnet har formulert en ny type for rasjonalitet, nemlig målrasjonalitet. Målrasjonaliteten vurderer hvilken gevinst og de kostnader et valg vil resultere i og velger ut i fra den størstegevinsten. En annen form for rasjonalitet som Weber presenterte er verdirasjonaliteten, den foretar bevisste handlinger i samråd med etiske, religiøse eller andre verdier som er viktig for aktøren som handler (Eriksson-Zetterquist et al., 2014, s. 70 & Lindbekk, 2009, s 390).

Rasjonalitet kan også deles inn i substansiell og formell rasjonalitet. Formell rasjonalitet er de reglene og det administrative innad i organisasjonen (Lindbekk, 2009, s. 390). Den substansielle rasjonaliteten anerkjenner at selv om det er regler i organisasjoner, er det ikke nødvendigvis det som er mest rasjonelt i enhver situasjon. Til slutt vil dette føre til et resultat som står i tråd med satte mål (Eriksson-Zetterquist et al., 2014, s. 69).

Rasjonelle valg

Rasjonelle valg som konsept har utgangspunkt i at individer og organisasjoner handler ut i fra egne prinsipper for å oppnå egen vinning og gevinster i beslutningsprosesser (Clegg, Kornberger & Pitsis, 2011, s. 74). Det kan videre innebære at kollektivet som helhet svekkes. Likevel antar rasjonelle valg teorier at vi har forutsetninger som vil ha betydning i valgene en tar. Valg teoriens utgangspunkt er at personer vil handle ut fra egne interesser og gevinster. De ulike forutsetningene er ideer og preferanser, motivasjoner, beregninger og vaner (Clegg, Kornberger & Pitsis, 2011, s. 74-75). Alle disse faktorene utgjør at mennesker i organisasjoner vil ha ulike oppfatninger av hva som er rasjonelt. av den grunn er det ledelsens jobb, mulig også i samråd med resten, å finne strategier så de kollektivt kan arbeide om felles mål og verdier.

Beslutningstakerne har forutsetninger som hindrer evnen til å være fullstendig rasjonell. Man ser derfor aktørene som rasjonelle innenfor sine kunnskapsfelt, altså deres organisasjonsfelt. Med andre ord betyr det at mennesker er preget av en begrenset rasjonalitet (Clegg, Kornberger & Pitsis, 2011, s. 75).

Tabell 1: Et analyseskjema over rasjonalitetsbegrepene og mekanismene mellom årsak og konsekvens

	Årsak	Konsekvens
Ikke rasjonalitet	Lite eller ingen kunnskap om tema	Imiterer andre selskaper eller handler ikke rasjonelt
Weber Samfunnsteori	Det finnes ulike type rasjonaliteter: Målrasjonlitet, Verdirasjonlitet, formellrasjonlitet og substansiell rasjonlitet	Vil føre til at et valg blir rasjonelt i tråd med hvilken rasjonalitet som er vektlagt i organisasjonen.
Rasjonelle valg	Vi er begrenset rasjonelle og handler ut i fra egne prinsipper	Selskaper vil ta valg basert på egne preferanser, interesser og gevinster

2.4 Institusjonell teori

Institusjonell teori går ut på at organisasjoner og selskaper benytter seg av like metoder (Eriksson-Zetterquist et al., 2014, s. 133). Det resulterer i at organisasjoner blir mer lik hverandre, og isomorfisme oppstår. Det finnes flere former for isomorfisme som er tvingende, imiterende og normative. Disse vil bli beskrevet senere. Videre så finnes det flere konsepter innenfor institusjonell teori, som skandinavisk institusjonell teori. Den går ut på at organisering beskrives som en kombinasjon av endring og stabilitet (Eriksson-Zetterquist et 2014, s. 257). Det betyr at disse to forholdene utgjør normen. Teorien ønsker også å gi en forklaring på hvorfor det er vanskelig å gjennomføre reformer og andre endringer i organisasjoner (Eriksson-Zetterquist et al., 2014, s. 257). Gjennom å undersøke hvilken påvirkning avtalene har på bedriftene, vil dette være av betydning. Årsaken er at vi ønsker å se hvor gjennomførbart klimamål og avtaler er for bedriftene, samtidig som vi kan få svar på hvorfor disse forholdene kan være utfordrende å operere ut ifra.

Historisk institusjonalisme

Historisk institusjonalisme definerer institusjoner som de formelle eller uformelle prosedyrene, rutinene og normene som inngår i organisasjonen. Historiske institusjonalister mener at beslutninger er en konsekvens av at aktører handler i en institusjon sammenheng og at aktørene derfor vil beslutte det som oppfattes som normativ etisk å gjøre i den gitte sammenhengen. Historisk institusjonalisme legger vekt på at det er verdier og normer som ligger til grunn for valgene de tar i en institusjon. Denne typen institusjonalisme har også en tendens til å ha et syn på institusjonell utvikling som legger vekt på vei, avhengighet og usikre konsekvenser. Institusjonen fordeler ressurser slik at noe blir mer prioritert enn andre. Den historiske veien som ligger til grunn i en institusjon vil med det, velge noen vinnere. Med andre ord vil institusjonen bli en plattform for en felles moralsk og ideologisk ide som aktørene velger å følge fordi de føler seg forpliktet til den ideologiske tankegangen i institusjonen (Danielsen, 2011, s, 36 og Hall & Taylor, 1996, s, 937).

Rasjonelt valg institusjonalisme

Moderne statsvitenskap presenterer en annen type institusjonalisme, som kan kalles for rasjonell valg-institusjonalisme. Denne teorien ser på hvordan institusjonelle settinger kan virke inn på hvordan aktører kan handle rasjonelt. Teorien vektlegger at institusjoner mater aktørene med sine intensjoner og at aktørene handler i forhold til dem. I denne sammenheng vil derfor institusjoner bli en ramme for rasjonelle handlinger som er begrunnet i den institusjonelle kontekst de blir tatt. Institusjonene skal sikre at aktørene innad i en institusjon følger de samme prosedyrene. Dette vil likevel ifølge rasjonelt valg institusjonalisme bli i en hemmende grad av rasjonalitet i handlingsvalg. Dette fordi kravet om at aktørene handler rasjonelt i forhold til institusjonens karakter vil kunne føre til at aktørene ikke vil utføre reformer av den nåværende institusjonen, på grunn av at kostnaden overstiger profitten. Dette vil da føre til at aktørene vil handle i den kontekst de mener er rasjonelle i forhold til institusjonens intensjoner. Dette vil da føre til liten eller ingen endring i institusjoner, som på sikt vil kunne gi de gevinst over tid (Danielsen, 2011, s, 34 og Hall & Taylor, 1996, s, 943).

Sosiologisk institusjonalisme

Sosiologisk institusjonalisme oppstod innenfor organisasjonsteori. Sosiologer utforsket skille mellom det som anses som formell rasjonalitet i samfunnet og den delen av samfunnet som viser et sett med praksiser som kommer av kultur. Sosiologene observerte de byråkratiske strukturene som er fremtredende i moderne organisasjonsformene i offentlige avdelinger. Disse strukturene dominerte som et resultat av et ønske om å effektivisere de anliggende strukturene. Likhetene mellom strukturene i organisasjonene ble sagt å være et resultat av en iboende rasjonalitet eller som et resultat av et ønske om effektivitet, som bidro til samme type strukturer. Sosiologene mente derimot at likhetene i de institusjonelle prosedyrene og strukturene kom av kulturspesifikke praksiser som har blitt utviklet av mange samfunn og assimilert i organisasjoner. Disse formene for prosedyrer og struktur var ikke nødvendigvis kommet til for å forbedre effektiviteten eller fordi de framsto som rasjonelle, men som et resultat av kulturell praksis (Hall & Taylor, 1996, s, 946-947).

Tabell 2: Analyseskjema over formene for institusjonalisme og hvordan beslutninger blir tatt, samt årsak og konsekvenser av det.

	Hvordan blir beslutninger tatt	Årsak	Konsekvens
Historisk institusjonalisme	Som en del av en vei selskapet har valgt	Den historiske veien selskapet som ligger bak, hvor det blir prioritert enkelte saker fremfor andre	Noen saker blir mindre viktige innad i et selskap
Rasjonelt valg institusjonalisme	Som en del av hva som oppleves som institusjonelt rasjonelt i selskapet	Selskaper mater aktørene i et selskap med sine intensjoner som påvirker hva aktørene anser som rasjonelt	Kan kunne hemme aktørene i selskapet fordi kravet om at aktørene handler rasjonelt i forhold til institusjonens karakter vil kunne føre til at aktørene ikke vil utføre reformer hvor kostnad overgår profitt.
Sosiologisk institusjonalisme	Som en del av den kulturen som befinner seg i selskapet	Kulturspesifikke praksiser som har blitt utviklet av mange samfunn og assimilert i organisasjoner.	Det vil være vanskelig å implementere nye endringer som trosser den eksisterende kulturen

2.5 Institusjonell isomorfisme

Fenomenet institusjonell isomorfisme omhandler at organisasjoner ønsker å foreta stabile endringer som gjør at handlingsmønstrene blir like. Fenomenet har flere former: tvingende, imiterende og normativ. Førstnevnte utvikles gjennom politisk påvirkning. Et eksempel er når

staten krever at bedrifter må tilpasse seg nye teknikker eller metoder for å ta hensyn til klimaet. Dette er en tydelig tendens i dagens samfunn der staten har iverksatt en rekke politiske tiltak som betinger at organisasjoner og bedrifter må tilpasse seg klimamålene. Den andre imiterende formen for isomorfisme kommer fram dersom aktører blir pålagt metoder de ikke forstår og derfor imiterer andres metoder. Dette kommer gjerne som et resultat av usikkerhet blant organisasjonen. Videre er den tredje formen normativ isomorfisme. Den omhandler hvordan organisasjoner adopterer praksiser som er i samsvar med normer og verdier i samfunnet generelt eller i bestemte bransjer (Eriksson-Zetterquist et al, 2014, s. 254).

Kampen om makt og legitimitet står også sentralt i institusjonell isomorfisme. Alle organisasjonene ønsker å fremstå som legitime og må derfor tilpasse seg for å oppnå legitimitet. Konsekvensen av å ikke tilpasse seg vil føre til at organisasjonen blir oppfattet som ikke legitim og dermed bli presset ut (Meyer & Rowan, 1977, s. 352). Dette kan være blant årsakene til at organisasjoner blir stadig mer lik hverandre. Politiske tiltak er også en faktor som kan bidra til isomorfisme. Et eksempel her kan være politiske tiltak som fremmer mer bærekraft innad i organisasjonene. For å fremstå rasjonelle og fremme legitimitet kan det være at de arbeider med like strategier. Dermed blir organisasjoner innenfor samme felt ofte lik hverandre fordi de er strukturerte etter fenomener i feltet deres som fungerer og gjerne etablerer legitimitet innad. Slike strategier tilsvarer imiterende isomorfisme (Meyer & Rowan, 1977, s. 346).

På en annen måte kan liknende strukturer og praksiser gjøre at organisasjoner faller inn i et "jernbur". Det skyldes et felles press for omgivelsene og forventningene til interessenter. Dette kan begrense organisasjonenes evne til å tilpasse seg endringer og innovasjon. Organisasjoner må dessuten balansere sine egne interesser med kravene fra omgivelsene for å overleve og lykkes. Selv om institusjonell isomorfi kan begrense organisasjonenes fleksibilitet, kan det også bidra til stabilitet og legitimitet i organisatoriske felt. Det kan videre skape muligheter for samarbeid og læring mellom organisasjoner (DiMaggio & Powell, 1983, s.150).

Tabell 3: Analyseskjema over de ulike formene for institusjonell isomorfisme, hvilke aktører de presses fra, hva de fører til og årsak for dette.

	Press fra hvilke aktører	Vil føre til	Årsak
Tvingende	Stat, kommune, Fylkeskommune	Lovreguleringer og rammebetingelser	Internasjonale avtaler som setter krav til staten, som igjen setter krav til f.eks selskaper
Imiterende	Andre selskaper	Selskaper blir like og utvikler like prosedyrer	Selskaper er usikker og søker løsninger hos andre selskaper
Normativ	Verdier i samfunnet	Selskaper kan ta beslutninger de ellers ikke ville gjort	Selskaper ønsker å virke legitime og få makt.

2.6 Avslutning

Videre vil vi bruke informasjonen i analyseskjemaene fra hver enkelt teori sett i sammenheng med funnene i empirien. Dette vil bli diskutert i analysedelen til slutt for å bedre belyse problemstillingen vi ønsker å svare på og for å presentere mulige forklaringer på fenomener oppdaget i empirien.

3. Metode

I dette kapittelet vil vi gjøre rede for vår tilnærming til metode for oppgaven. Vi har valgt å benytte oss av kvalitativ metode, hvor vi har sendt ut en spørreundersøkelse, samt fulgt opp med dybdeintervju. Vi har også anvendt oljeselskaperenes ESG-rapporter for å kunne undersøke best mulig hvordan de jobber med internasjonale klimaavtaler. Vi vil i denne delen gjøre rede for hvilken metode og datamateriale vi har anvendt i oppgaven, i tillegg til styrker og svakheter ved metodene for oppgaven. Til slutt vil vi diskutere utfordringene.

3.1 Spørreundersøkelse

Vi så på det som mest hensiktsmessig å ha kvalitative metoder til spørsmålene vi har i denne oppgaven. Gjennom spørreundersøkelse fikk vi et overblikk på de ulike bedriftenes opplevelse og arbeid med internasjonale avtaler. Informantene fant vi ved å utarbeide en rekke kriterier vi ønsket å stille til de selskapene vi ville undersøke nærmere. Kravene vi utarbeidet for bedriftene er at de skal være direkte eller indirekte del av oljeboring på norsk sokkel og ha tilknytning til Stavanger. Andre kriterier er at olje og gass skal være den største inntektskilden for bedriftene, samtidig som de skal ha vært en etablert organisasjon i minst 10 år. Slike variabler sikrer relevans og meningsfullhet for respondentene, nettopp fordi spørsmålene er knyttet til deres erfaringer (Hellevik, 2015).

Vi sendte ut en spørreundersøkelse til 10 oljeselskaper. Bedriftene vi sendte ut til er Vår Energi, Aker BP, Schlumberger, Repsol, Equinor, Petoro, Sval Energi, Wellesley Petroleum, Total Energies, Wintershall Dea, Odfjell Technology, Conocophillips. Avslutningsvis i undersøkelsen etterspurte vi om noen som var villig til å stille til et dybdeintervju basert på svarene. På den måten fikk vi da undersøkt bakgrunnen for resultatene i undersøkelsen.

Spørsmålene i spørreundersøkelsen tok utgangspunkt i hvor stor grad respondentene var kjente med de internasjonale avtalene, hvordan det påvirket Norge, relevansen de hadde for bedriftenes arbeid og arbeidshverdagen. Til slutt var det frivillige fritekstbokser der respondentene kunne vise til eksempler på hvordan de jobber med de gitte avtalene. Gjennom å formulere spørsmål med utgangspunkt i hvor stor grad, var det obligatorisk å velge et svaralternativ, mens

eksempelboksene var frivillig. Friteksts boksene var viktige for oss å ha med for å få med konkrete eksempler, samtidig som det gjorde det mulig å besvare problemstillingen bedre. Dessuten så gjorde det mulig for oss å ta med andre faktorer og forhold i betraktning. Videre i utformingen av spørreundersøkelsen la vi til grunn at intervjuene skulle utspille seg som et strukturert intervju. Det vil si at alle som ble tilsendt undersøkelsen fikk samme spesifikke spørsmål. Denne typen intervju bidrar til at svarene fra undersøkelsen skal kunne sammenlignes og for at det skal kunne etableres en relasjon mellom svarene (Bryman, 2016, s.198).

Det er flere fordeler ved å benytte spørreundersøkelse for datainnsamling. Det er blant annet mulig ved hjelp av en spørreundersøkelse å samle inn data fra flere organisasjoner enn vi kunne ha håndtert ved intervju. Etterarbeidet ved en spørreundersøkelse vil også være lettere å prosessere enn ved intervju, samtidig som det gjør det enklere å illustrere gjennom tabeller og figurer. Det vil dessuten være lite ressurskrevende, og metoden vil være relativt teknisk og regelbunden. Konklusjonene vil da også alminneliggjøres i større grad.

På den andre siden har også spørreundersøkelser noen svakheter. En svakhet er at det kan forekomme at viktig informasjon og andre avgjørende faktorer utelukkes, enn ved dybdeintervjuer. Med andre ord så vil det være utfordrende å kontrollere andre relevante faktorer og forhold ved en spørreundersøkelse. Vi vil også være usikker på hvem som svarer på undersøkelsen da vi sender den ut til flere bedrifter på tvers av organisasjonsleddene. Man kan likevel aldri være sikker på hvem respondentene er, slik vi hadde vært i et intervju. Det vil også være vanskelig å hente inn tilleggsinformasjon.

3.2 Dybdeintervju

For vår andre metode valgte vi dybdeintervju. Med utgangspunkt i svarene fra spørreundersøkelsen, utarbeidet vi en rekke spørsmål som gikk på informantenes arbeid med avtalene og deres opplevelse av disse. Respondentene som ville intervjues fra spørreundersøkelsen ble kontaktet. En viktig forutsetning for oss var å skape en åpen dialog med informantene, uten å stille kritiske spørsmål ettersom formålet ikke er å vurdere deres bærekraftighet (Kvale & Brinkmann, 2010, s. 92-93). Videre så var informert samtykke i form gjennom et samtykkeskjema viktig. For det første så var det krav for å bevare informantenes anonymitet i henhold til personvern. En annen årsak var at de fikk innsikt i formålet for

undersøkelsen. Av den grunn var det hensiktsmessig å utarbeide et samtykkeskjema for både spørreundersøkelsen og dybdeintervjuene (Kvale & Brinkmann, 2010, s. 90).

Videre så var utgangspunktet for intervjuene, svarene som ble oppgitt i spørreundersøkelsen. Spørsmålene vi stilte underveis var basert på at respondentene kunne utdype svarene sine, samtidig som vi hadde forberedt oss på forhånd (se vedlegg 2 for intervjuguide). Dette ga oss muligheten til å se hvilke faktorer som lå bak resultatene av undersøkelsen. Resultatene ble senere transkribert og deretter slettet, i henhold til informantenes rettigheter. Ved å gjøre dette fikk vi muligheten til å anvende både kvalitativ og kvantitativ metode. Fordelen med dybdeintervju er at vi fikk en bedre forståelse for svarene i undersøkelsen samt at informantene fikk forklart bedre rundt deres tanker og opplevelse av avtalene. Det gjorde det også enklere å inkludere flere faktorer enn de vi hadde utgangspunkt i. Dermed fikk vi et bedre helhetsbilde av selskapenes arbeid med avtalene. Svakheten med å benytte dybdeintervju er at det var en enorm mengde informasjon vi satt igjen med og måtte gå gjennom. Det krevde mye arbeid, i tillegg til at det krevdes en del forberedelser før intervjuene. På grunn av tidsbegrensning og mengden informasjon vi måtte håndtere, fikk vi kun tid til 2 intervju fra forskjellige selskaper.

3.3 ESG-rapporter

Vi valgte også å ta aktivt i bruk selskapenes ESG-rapporter. Det ga oss en oversikt over hvordan selskapene har jobbet med bærekraft, men også hvilke mål de har satt seg for veien videre. Fordelen med å ta i bruk rapportene var at vi fikk en ryddig og god oversikt over selskapenes arbeid med bærekraft, samt at vi fikk på en ryddig og systematisk måte mulighet til å sammenligne ulike selskapers arbeid. Svakheten med å anvende rapportene i oppgaven var at disse rapportene gjerne var lange og vanskelige å forstå som krevde en del lesing. Vi opplevde også at mange deler av rapporten kunne fremstå diffuse og uklare, noe som gjorde det vanskelig å konkludere enkelte funn.

3.4 utfordringer ved metodene

Videre så ønsker vi å peke på utfordringer metodene har bydd på. Vi fikk 9 svar på undersøkelsen, noe kan anses å være lite. Likevel har vi kombinert spørreundersøkelsen med

dybdeintervju og ESG-rapporter fra selskapene. Derfor mener vi de legger et solid datagrunnlag for funnene i oppgaven. Noen av utfordringene vi møtte på da vi sendte ut spørreundersøkelsen var at mange innad i bedriftene var skeptiske til å ta undersøkelsen da de var redde for at undersøkelsen skulle kunne spille dårlig inn på selskapets omdømme. Mange var også skeptiske til å svare på vegne av bedriften. Flere mente at de ikke kunne tilby svarene vi lette etter og det var vanskelig å finne noen som mente de hadde kompetansen til å besvare undersøkelsen. Det gjør at spørsmålene kan være irrelevante og lite meningsfylte for respondentene som var uklare i svarene (Hellevik, 2015).

En annen utfordring vi møtte på var at det var vanskelig å vite hvordan vi på best mulig måte skulle presentere resultatene på en ryddig og oversiktlig måte. Det var også omfattende å stadig purre på, og å sende ut undersøkelsen til flere innad i bedriften da mange ikke ønsket eller følte de kunne svare. Svarene vi mottok var anonyme og det var derfor samtidig vanskelig å vite hvilke selskap som hadde besvart undersøkelsen. Dette førte til at vi satt igjen med usikkerhet om hvilke oljeselskap som hadde bidratt til undersøkelsen. På en annen side så har vi gjennomført intervjuer med personer fra ulike selskap, noe som kan gi litt variasjon i svarene.

En tredje utfordring var at det kan være personer fra samme bedrift som har svart på undersøkelsen. Av hensyn til personvern er dette et forhold vi ikke kan undersøke nærmere. Med andre ord kan bærekraft ha blitt et varemerke der omdømme og legitimitet ønskes beskyttet av ledelsen, mens realiteten kan tilsi noe annet. På en annen måte, kan en faktor være at dybdeintervjuene ga informantene mer rom til å utfylle sine svar enn det som var mulig i undersøkelsen. Det ga oss flere indikasjoner som vi vil diskutere senere i oppgaven. For en utfordring med spørreundersøkelsen var lav deltakelse, noe som kan være forårsaket av bedriftenes flere henvendelser fra andre aktører i spørsmål om bærekraft (Hellevik, 2015). Av den grunn har dybdeintervjuene vært en styrke for oppgaven som har skapt et solid datagrunnlag.

Med både spørreundersøkelse og intervju som metode, har det også vært viktig for oss å kunne trekke inn flere faktorer som kan være relevante for problemstillingen. En slik tilnærming hadde vært utfordrende med kun bruk av spørreundersøkelse, til tross for tekstboksene der

respondentene kunne inkludere andre forhold og gi eksempler. For å oppsummere så har dybdeintervjuene tatt med flere betraktninger, enn det som var mulig for spørreundersøkelsen. Videre vil vi presentere resultatene fra spørreundersøkelsen og trendene vi observerte som et resultat av respondentenes svar på undersøkelsen. Vi vil senere bruke resultatene og eksemplene fra undersøkelsene i analysedelen, samt ta i bruk informasjonen fra dybdeintervjuene.

4. Empiri

I denne delen av oppgaven vil vi presentere resultatene fra spørreundersøkelsen. Undersøkelsen er sendt ut til representanter fra ti ulike oljeselskaper i Stavanger som er følgende; Vår Energi, Aker BP, Schlumberger, Repsol, Equinor, Petoro, Sval Energi, Wellesley Petroleum, Total Energies, Wintershall Dea, Odfjell Technology, Conocophillips. Virksomhetene er blitt utdelt de samme spørsmålene. Grunnet personvern og anonymitet er det ikke sikkert at svarene er fra alle selskapene, og i samsvar med personvernet, er svarene omformulerte så respondentene forblir anonyme. Resultatene fra dybdeintervjuene vil bli presentert som eksempler og sitater i analysedelen av oppgaven.

4.1 Resultat fra spørreundersøkelse

I delkapittel 8 ligger vedlegg med resultatene fra spørreundersøkelsen. Vi fikk totalt 9 svar på undersøkelsen som er litt i underkant av hva vi hadde håpet på opprinnelig. Vi mener likevel at svarene kan gi oss en oversikt som viser en trend i hvordan selskapene arbeider med avtalene. Først ser man at flertallet av respondentene svarer at de har i stor grad eller veldig stor grad kjennskap til Parisavtalen, hvordan den påvirker Norge, og at den er svært relevant for deres arbeid. Når det kommer til bruken i arbeidshverdagen av Parisavtalen, er det stor spredning i svarene om i hvor stor grad den blir brukt.

Når vi ser på FNs bærekraftsmål og respondentenes tanker rundt relevans til bedriftene ser det ut til å være en mindre spredning i svarene, hvor de fleste av respondentene har svart at de ser relevansen i stor grad. De fleste er kjent med innholdet i bærekraftsmålene og hvordan de påvirker Norge. Resultatene fra spørsmålet om EUs klimaregelverket viser et knapt flertall, hvor de svarer at de i liten grad er kjent med innholdet, hvordan det påvirker Norge, og bruker den i liten grad aktivt i arbeidshverdagen. For å få en bredere forståelse for svarene la vi til en tekstboks hvor respondentene kunne legge til informasjon og eksempler. Vi vil se nærmere på eksemplene av respondentene i analysedelen.

For å konkludere er flesteparten av respondentene kjent med Parisavtalen og ser relevansen for deres arbeid i bedriften, det er likevel stor uenighet blant respondentene angående relevansen for

bedriften. FNs bærekraftsmål virker litt tydeligere relevant for respondentene og de fleste er kjent med innholdet og hvordan det påvirker Norge. Flertallet av respondentene er ikke kjent med innholdet i EU klimaregelverk og vises også i resten av svarene rundt regelverket.

4.2 Resultat fra dybdeintervju

Første intervju med informant 1 ble gjennomført med videosamtale. Først opplyser informanten omfattende informasjon omkring temaet bærekraft og bedriftens arbeid med dette. Inntrykket som man satte igjen etter intervjuet var at bedriften i stor grad benyttet seg av bærekraftsmålene og EUs regelverk. Rapportering av deres arbeid med bærekraft var også sentralt for bedriften, som publiseres hvert år. Informantene påpekte videre at finansiering og investeringer er viktige forutsetninger for deres arbeid i det grønne skiftet. Dette var særlig viktig for bedriften siden det er liten til ingen avkastning i grønn industri. Informanten beskrev videre at fremtiden deres avhenger av flere faktorer, men at det først og fremst handler om holdningene mot industrien.

Både politikerne og samfunnet svartmaler petroleumsindustrien som utfordrer bedriftens rolle i omstillingen. For at oljeselskaper skal ta del i denne omstillingen er det først og fremst behov for mer kompetanse på feltet, og derfor er flere utdanninger viktig. En annen usikkerhet for bedriftens fremtid er at de store selskapene tar over, og det blir mindre plass for de små organisasjonene. Informantenes bedrift uttrykker at de er nødt til å søke allianser både for å få utdelt ressurser, men også for å overleve. Videre så ser vi likheter i funnene for informant 1 og informant 2.

Intervju med informant 2 skulle i utgangspunktet ta sted hos bedriftens hovedkontorer i Stavanger, men ble endret til en videosamtale. Viktig for informantens bedrift var også her særlig FNs bærekraftsmål, men også EUs klimaregelverk. I likhet med informant 1, nevnes også banker og investorer som sentrale aktører for at bedriftens ressurser. For at bedriftene skal få støtte fra disse aktørene, stilles det bærekraftskrav. Dermed publiserer mange bedrifter en årlig bærekraftsrapport, altså ESG-rapporter. Informant 2 påpeker videre at de gjerne ser etter hvordan andre selskaper håndterer klimamålene når de selv utformer bærekraftsrapporten. Videre fortalte også informanten at selv om EUs regelverk er den avtalen de arbeider mest med, så arbeider de

også ut ifra Parisavtalen og norske mål som ledende prinsipp. De etablerer egne klimamål ut ifra prinsippene, selv om begge informantene påpeker at de internasjonale rammeverkene mangler tydelighet. En annen utfordring informanten beskriver er at politikerne ønsker utslippskutt på 55 prosent, men industrien finner det vanskelig å kutte mer enn 50 prosent. Slike utslippskutt er dessuten vanskelig for petroleumsbransjen uttrykker informantene.

Det er stor enighet i bransjen om at man trenger politikere som vil fremme nye industrier. Det er et stort behov for politikere som tørr å ta sjanser og se fremover, samtidig som man trenger etablering av støtteordninger lignende Nox-fondet. Et lignende fond for oljeselskapene, altså et CO2-fond, der bedriftene betaler et årlig beløp for å få nye midler. Informant 2 uttrykker en bekymring om at det er kamp om ressurser på norsk sokkel, og derfor er det viktig for organisasjonene med midler slik at denne bransjen både bidrar med utslippskutt, samtidig som de tar del i det grønne skiftet.

4.3 ESG-Rapporter

Vi undersøkte også selskapenes ESG-rapporter. Resultatene fra denne undersøkelsen viser at mange av selskapene har like strategier eller strategier som kan minne om hverandre. Utformingen av ESG-rapporten til hvert enkelt selskap er ulike, men likevel kan innholdet framstå som relativt likt. Mange av rapportene viser til ulike bærekraftsmål slik som i eksemplene i vedlegg 5 og 6. Her legger selskapene bærekraftsmålene som grunnlag for de ulike fokusområdene i rapporten. Vi finner også at mange av rapportene understreker deres eget ansvar som oljeselskap for en bærekraftig utvikling, hvor de også henter fram eksempler på hvordan de arbeider mot dette. Slik som i eksempel fra Sval Energies ESG-rapport fra 2022:

“As an oil and gas company we acknowledge that climate change is our most challenging ESG issue. Therefore, the environmental footprint of an asset is considered when we make our investment decisions. This is reflected in the fact that nearly half of Sval’s operating and development assets are already, or will be, electrified with power from shore” (Sval Energi, 2023. s, 5).

I samme rapport skriver også selskapet om deres arbeid knyttet til Parisavtalen.

“Sval acknowledges the ongoing climate crisis and the urgent need for decarbonisation in line with the Paris agreement” (Sval Energi, 2023, s, 18).

Dette er likevel en av få ESG-rapporter vi finner noe om Parisavtalen. Derimot er EUs klimamål nevnt i de aller fleste av rapportene, og noe som vektlegges i selskapenes bærekraftsarbeid. Dette vises i eksempelet hentet fra Vår Energis rapport, hvor selskapet har laget en plan for hvordan å nå EUs mål om netto null utslipp innen 2050:

Our main reduction goals are:

	2025	2030	2050
Operational control			
Scope 1 ¹		50 % reduction Net zero	Near zero
Scope 2 ²	Net zero		
Scope 3 - maritime transport ³	Net zero		
Partner operated, equity share			
Scope 1		40 % reduction ⁴ Net zero	Near zero

¹ Base year 2005, aligned with KonKraft and the base year for cuts in the EU emissions trading system (EU ETS)

² Location based emissions calculated using CO₂ factor from NVE

³ Supply vessels, standby vessels and shuttle tankers

⁴ This goal is currently not aligned with KonKraft, where the goal has been increased to 50%. The Vår Energi goal will be revised in 2023.

FACT BOX

GHG emission scopes

Scope 1: direct emissions from owned or controlled sources.

Scope 2: indirect emissions from the generation of purchased electricity, steam, heating and cooling.

Scope 3: all other indirect emissions that occur in a company's value chain.

(Vår Energi, 2023, s.15)

Videre i oppgaven vil resultatene fra empirien bli brukt og vi vil se nærmere på hvordan dette kan belyses av teorien i oppgaven. Vi vil i analysedelen presentere noen av funnene fra spørreundersøkelsen, samt bruke informasjonen fra dybdeintervjuene fra informantene og ESG-rapportene.

5. Analyse

I denne delen av oppgaven skal vi redegjøre for oppgavens hovedfunn. Funnene vil deretter bli diskutert i lys av teoriene presentert tidligere og eksisterende litteratur på tema. Vi vil bruke teoriene som mulige forklaringer på resultatene i empirien, men vil også poengtere at vi ikke med dette kan fastslå hva som på best mulig måte forklarer funnene.

5.1 Hovedfunn

Hvordan jobber oljeselskapene med avtalene?

Resultatene fra spørreundersøkelsen og dybdeintervjuene har gitt oss en oversikt over hvordan de forskjellige oljeselskapene arbeider med klimaavtalene. En fellesnevner vi oppdaget etter begge intervjuene var at selskapene utarbeider en årlig ESG-rapport. Rapportene er en sentral del av hvordan selskapene jobber med bærekraft og de internasjonale avtalene. Vi opplever også at ESG-rapporten legger rammeverket for de miljøtiltak selskapet innfører og arbeidet som blir lagt ned. Vi vil derfor bruke ESG-rapporten videre i analysen som et sentralt virkemiddel for selskapenes arbeid med de internasjonale klimaavtalene.

I empirien finner vi at de ulike internasjonale avtalene har ulik prioritering innad i selskapene. Det virker som flere bruker FNs bærekraftsmål mer aktivt enn de andre avtalene og dette resulterer i at flere av respondentene ser en større relevans til dem enn de andre avtalene. Bærekraftsmålene er noe selskapene bruker for å utarbeide ESG-rapporten og hvordan de markerer hovedområder for bærekraft innad i bedriften. Empirien viser oss også at selskapene mener selv de har fokus på målene for 2030 og 2050. Eksisterende litteratur setter spørsmålstegn ved om Parisavtalen har en bred deltakelse og vil føre til et hinder for avtalens ambisjonsnivå (Tørstad, 2018, s, 48). Informantene opplever målene som for optimistiske og savner et tydeligere rammeverk enn de nåværende. Målene oppleves som lite realistisk for informantene grunnet flere årsaker. Mye av kritikken fra selskapene kommer av mangel på ressurser til gjennomføring, liten til ingen avkastning i bærekraftig industri og usikkerhet for fremtiden.

I lys av Rasjonalitetsbegrepet

	Årsak	Konsekvens
Ikke rasjonalitet	Lite eller ingen kunnskap om tema	Imiterer andre selskaper eller handler ikke rasjonelt
Weber Samfunnsteori	Det finnes ulike type rasjonaliteter: Målrasjonlitet, Verdirasjonlitet, formellrasjonlitet og substansiell rasjonlitet	Vil føre til at et valg blir rasjonelt i tråd med hvilken rasjonalitet som er vektlagt i organisasjonen.
Rasjonelle valg	Vi er begrenset rasjonelle og handler ut i fra egne prinsipper	Selskaper vil ta valg basert på egne preferanser, interesser og gevinster

(Figur 2).

Ikke rasjonalitet

Vi finner i empirien at flertallet av selskapene svarer i spørreundersøkelsen at de har lite kunnskap om EUs klima regelverk, mens de har at de har større kunnskap om innholdet i Parisavtalen og FNs bærekraftsmål. På den andre siden mente informantene i dybdeintervjuer at EUs klima regelverk var noe de benyttet seg av i selskapene og hadde kjennskap til. Informant 2 mente i stedet at Parisavtalen oppleves utydelig og diffus for selskapene.

I lys av teorien finner vi at selskaper kun kan ta rasjonelle valg innenfor sitt kunnskapsfelt. Det er derfor naturlig at selskapene vil ha vanskeligere for å ta valg som fremstår rasjonelle for bedriftene innen de avtalene de opplever de har liten kunnskap om. Tatt i betraktning at spørreundersøkelsen og dybdeintervjuene viser to forskjellige svar, kan tyde på at det foreligger liten kunnskap til opptil flere avtaler blant selskapene og at implementeringen av dem derfor oppleves som vanskelig for selskapene. Vi finner at FNs bærekraftsmål er noe selskapene har større kjennskap til og derfor også noe de også har i større grad implementert i i ESG-rapportene.

Webers samfunnsteori

Rasjonalitetsbegrepet kan grovt sett deles inn i målråsjonalitet, verdiråsjonalitet, formell råsjonalitet og substansiell råsjonalitet. Målråsjonaliteten viser til at aktører vurderer gevinsten og kostnader som vil forekomme fra ulike valg og dermed tar det valget som vil gi den beste gevinsten å føre dem til et overordnet mål. Som en virksomhet vil naturligvis målet være å drive et selskap som går i overskudd. Det er derfor naturlig at målråsjonalitet blir vektlagt i oljeselskapene. Den formelle råsjonaliteten innad i selskapene vil bli utformet for å nå det som opptrer som målråsjonelt. Vi finner at når det kommer til hvordan oljeselskapene jobber med de internasjonale klimaavtalene gjennom blant annet å utarbeide en ESG-rapport, vil målråsjonalitet bli vektlagt.

Verdiråsjonalitet er beslutninger som blir tatt basert på verdier som er viktige for aktørene. Mange av oljeselskapene mener et bærekraftig arbeid er viktig verdi for bedriften og valg innad i bedriften, noe som tyder på at å være bærekraftig å følge klima reglementet og avtaler vil være rasjonelt for bedriften om de følger verdiråsjonaliteten. Vi finner likevel at oljeselskapene vektlegger målråsjonalitet fremfor verdiråsjonalitet som en følge av at selskapet vektlegger gevinst fremfor kostnad. Dette understrekes av informant 1.

Informant 1: "Så lenge det er god butikk i det å være bærekraftig vil selskapet prioritere det"

Dette styrker påstanden om at oljeselskapene vil vektlegge målråsjonalitet og vil derfor være bærekraftige så lenge gevinsten er høyere enn kostnadene. Beslutninger basert på verdiråsjonalitet og verdier som det å ta vare på miljøet vil derfor komme i andre rekke og bli lite prioritert av selskapene, framfor det økonomiske perspektivet.

Informant 2: *“Mange investorer krever at selskapene leverer rapporter på klimautslipp og har en bærekraftsplan for at de vil investere, dette er viktige driv faktorer for at vi jobber mot å bli mer bærekraftige”*

ESG-rapporten vil derfor bli vektlagt av de fleste selskapene, da dette er noe som fører til at selskapene oppnår legitimitet og vil føre til gunstige konsekvenser for selskapene. Kostnadene for å utarbeide rapporten vil veies opp av gevinstene som finansiering og samarbeidsavtaler.

Oljeselskapene vil derfor følge de avtalene som virker mest målrasjonelle og bedriften vil implementere regler som vil føre til at valg blir formelt rasjonelt innad for å sørge for at de når sine mål om å oppnå høyest mulig gevinst. Den formelle rasjonaliteten vil også i større grad bli vektlagt i oljeselskapene enn den substansielle rasjonaliteten, da dette er selskaper med etablerte rutiner og praksiser som vil oppnå effektivisering.

Rasjonelle valg

Rasjonelle valg tar utgangspunkt i at organisasjoner handler ut ifra egne prinsipper for å oppnå vinning og gevinster i beslutningsprosesser. Organisasjoner vil handle ut ifra egne ideer og preferanser, motivasjoner, beregninger og vaner (Clegg, Kornberger & Pitsis, 2011, s. 74). Dette bekreftes av empiriske funn hvor økonomi blir prioritert i selskapene og implementering av bærekraft vil muligens hovedsakelig være motivert av ønske om finansiering, investorer og samarbeidspartnere. Det rasjonelle for selskapene vil da bli å ta de beslutninger som fører de nærmest det overordnede målet for bedriften. Implementering av enkelte klimaavtaler som selskapene har liten eller ingen kjennskap til vil oppleves som ikke rasjonelt.

I lys av Institusjonell teori

	Hvordan blir beslutninger tatt	Årsak	Konsekvens
Historisk institusjonalisme	Som en del av en vei selskapet har valgt	Den historiske veien selskapet som ligger bak, hvor det blir prioritert enkelte saker fremfor andre	Noen saker blir mindre viktige innad i et selskap
Rasjonelt valg institusjonalisme	Som en del av hva som oppleves som institusjonelt rasjonelt i selskapet	Mater aktørene med sine intensjoner som påvirker hva aktørene anser som rasjonelt	Kan kunne hemme aktørene i selskapet fordi kravet om at aktørene handler rasjonelt i forhold til institusjonens karakter vil kunne føre til at aktørene ikke vil utføre reformer hvor kostnad overgår profitt.
Sosiologisk institusjonalisme	Som en del av den kulturen som befinner seg i selskapet	Kulturspesifikke praksiser som har blitt utviklet av mange samfunn og assimilert i organisasjoner.	Det vil være vanskelig å implementere nye endringer som trosser den eksisterende kulturen

(Figur 3).

Historisk institusjonalisme

Ifølge historisk institusjonalisme vil institusjoner bli et resultat av de politiske ideer som oppleves som moralsk riktig. I resultatene fra spørreundersøkelsen kan vi se ved spørsmål om kjennskap til EUs klimaregelverk at flertallet er i liten grad kjent med innholdet. Likevel har flesteparten svart at de ser stor relevans i bedriftens arbeid og at de bruker det aktivt i arbeidshverdagen. En mulig

forklaring på dette er at selskapene opplever det som en normativ etisk å skulle se relevansen i regelverket og bruke det aktivt i hverdagen, men at de i realiteten ikke vet hva regelverket inneholder. Med andre ord vet respondentene at selskapet er opptatt av å være bærekraftig, men faller gjennom på kunnskap om hva det innebærer i henhold til avtalen.

Dette kan komme av det historisk institusjonalisme forklarer som fordeling av ressurser. Ifølge historisk institusjonalisme velger institusjoner enkelte veier innad i organisasjonen der noen vektlegges mer enn andre. Den historiske veien som ligger til grunn i en institusjon vil derfor velge noen vinnere. Oljeindustrien har ikke historisk drevet en bærekraftig utvinning og vært skadelig for klima, men har hatt enorm betydning for økonomisk vekst for Norge som nasjon. Det har derfor vært den økonomiske prioriteringen og den samfunnspåvirkningen oljeindustrien har bidratt med som har vært hovedvekten i oljeselskapene. Derfor har ikke klimahensyn vært en større del av selskapenes prioritering før i senere tid.

Rasjonelt valg institusjonalisme

Empirien sett i lys av rasjonelt valg institusjonalisme kan tyde på at institusjoner, slik som staten mater selskapene med sine intensjoner og at selskapene handler i forhold til dem. Staten får reguleringer fra EU og Parisavtalen som de senere må utarbeide en plan i henhold til avtalens krav som igjen setter krav til selskapene. Det kan se ut til at Statens intensjoner om å nå krav satt fra klimaavtalene, går hardt utover oljeselskapene og reguleringene. Vedtatt av staten fremstår som utydelig for selskapene og mange er usikre på hvilke avtler kravene er forankret i. Dette støttes opp av funnene i empirien.

Informant 2: "Jeg tror vi alle er enige om at vi savner et tydeligere og bedre rammeverk"

Dette vil kunne føre til at rasjonalitet vil kunne bli hemmende for selskapene fordi den formelle rasjonaliteten er basert på usikkerhet rundt krav og betingelser til selskapene. Videre har petroleumssektoren en høy sysselsetting med et stort antall arbeidsplasser, som vil bety at en avvikling vil ha store konsekvenser. Det blir mindre behov for norsk olje og gass dersom man

skal imøtekomme utslippskuttene (Rosvold, 2022, s. 168). Oljen har gitt store muligheter som blant annet har gjort industrien til en viktig inntektskilde. Det er uvisst om fornybare energikilder gir like store inntekter som oljen. Det vil derfor oppleves som ikke rasjonelt for oljeselskapene og utføre kutt uten tydeligere rammeverk og klarere retningslinjer, selv om dette mulig vil kunne gi gevinst over tid.

Sosiologisk institusjonalisme

Det kan likevel diskuteres for at den kulturelle praksisen innad i oljeselskapene gjør det vanskeligere for selskapene å utføre en endring som mange av avtalene krever. Oljeindustrien har vært en stor industri siden 1971 og har siden den tid utarbeidet seg egne praksiser og en egen kultur. Avtalene vil på mange måter kreve en endring i den kulturelle praksisen, noe som vil være krevende for selskapene og utføre. Det er derfor sentralt å anerkjenne denne mekanismen og på hvilken måte avtalene kan bli implementert i tråd med den eksisterende praksisen. Likevel vil det kreve at selskapene selv tar en vurdering av sin kultur og praksis, og hvordan dette må endres for å bedre kunne følge reguleringene i avtalene. Igjen kan det tenkes at det vil bli enklere med tydelige rammeverk for selskapene.

I lys av institusjonell isomorfisme

	Press fra hvilke aktører	Vil føre til	Årsak
Tvingende	Stat, kommune, Fylkeskommune	Lovreguleringer og rammebetingelser	Internasjonale avtaler som setter krav til staten, som igjen setter krav til f.eks selskaper
Imiterende	Andre selskaper	Selskaper blir like og utvikler like prosedyrer	Selskaper er usikker og søker løsninger hos andre selskaper
Normativ	Verdier i samfunnet	Selskaper kan ta beslutninger de ellers ikke ville gjort	Selskaper ønsker å virke legitime og få makt.

(Figur 4).

Tvingende isomorfisme

Tvingende isomorfisme handler om at organisasjonene blir pålagt regler, lover og andre tiltak som de må tilpasse seg. Sett av instanser er bærekraft tilpassede strategier og våre hovedfunn viser tendenser til dette. For det første så er oljeselskapene pålagt klimamålene fra statlig hold. Dersom de ikke tilpasser seg klimamålene, vil det være vanskelig for bedriftene å få midler og ressurser fra investorer og andre finansielle aktører. Avtalene som Parisavtalen, EUs regelverk og bærekraftsmålene er viktige i veien mot klimamålene, men noen av dem ser ut til å være mer diffuse enn andre. I det så ligger det at undersøkelsen og intervjuene viser til at lovverkene mangler tydelighet, som gjør noen av avtalene mindre relevante for bedriftene. Vi har også funnet konkrete eksempler fra spørreundersøkelsen som viser til hvordan de arbeider med de konkrete avtalene. Bedriftene har stor satsning på teknologi som skal bidra til utslippskutt, samtidig som de kan drive sin virksomhet forsvarlig på best mulig måte. Bruk av karbonfangst og elektrifisering er gjentakende hos flere.

Et annet tilfelle som minner om tvingende isomorfisme, er ESG-rapporteringer. For at selskapene skal kunne støtte fra finansieringsaktører er denne rapporten sentralt. ESG er frivillig for bedrifter å utarbeide og publisere, men som informantene forteller så er det press mot små bedrifter som gjør at investorer stiller høye krav og gjerne krever rapportering av klimautslipp for at de skal få støtte.

Imiterende isomorfisme

Imiterende isomorfisme viser til tendenser der usikkerhet blant bedriftene medfører at de imiterer hverandres strategier. Respondentene fra spørreundersøkelsen og informantene fra intervjuene beskriver at de internasjonale klimaavtalene mangler tydelighet eller klarhet om konkrete tiltak. Dette kan bidra til å spre usikkerhet blant bedriftene, og de søker heller til avtalene der de selv kan tilpasse rammeverket eller målene.

Informant 2: “Når bedriften er i gang med etablering prosesser for å danne rapporter og fremtidige mål, er ledelsen også gjerne opptatt av hvordan andre bedrifter håndterer tematikken”.

Resultatene fra spørreundersøkelsen og intervjuene viser at et klarere rammeverk gjør det enklere for bedriftene å etablere spesifikke og tilpassede teknikker for deres virksomhet, samtidig som de dermed kan redusere sine klimaavtrykk. På en annen side er det også flere funn som kan vise til imiterende strategier. Det er kjent at oljeselskapene søker allianser hos andre selskap for å kunne samarbeide og inngå ressurser. De større selskapene som Equinor og Aker BP kan være opptatte av å fremstå som legitime og dessuten rasjonelle ettersom de har et stort omdømme å bevare og har omfattende ressurser. Det kan være en av årsakene til at de mindre organisasjonene enten ønsker samarbeid med disse, eller ser etter strategier som også kan styrke deres omdømme og legitimitet.

Normativ isomorfisme

Normativ isomorfisme beskriver hvordan organisasjoner adopterer praksiser. Praksisene står gjerne i samsvar med normer og verdier i samfunnet generelt eller i bestemte bransjer. Tidligere

forskning har konkludert med at det er press fra politikere, media og forbrukere som tvinger oljeindustrien til å bli mer bærekraftig (Ihlen, 2009, s. 55). For å ta utgangspunkt i hva som står i samsvar med verdsett i samfunnet generelt, har vi undersøkt hva bedriftene savner eller føler seg uhørte når det kommer til grønn omstilling. Årsaken til dette er at man ser at de ofte kritiserer de normene særlig politikerne har satt.

Informant 1: *“Politikerne har svartmalt petroleumsindustrien med en populistisk politikk som gradvis er blitt bedre nå, men har fremdeles en vei å gå”*.

Forholdene bak dette utsagnet begrunner informanten med at den yngre generasjonen blir innlært hvilke katastrofale konsekvenser petroleumsindustrien medfører, i stedet for å også løfte frem hvilke muligheter industrien har gitt Norge i dag. Informanten påpeker at oljeselskaper er en viktig bærebjelke av omstillingen, også for fremtiden. For å styrke industriens omdømme ønsker informanten at staten og politikere skal ha økt satsning på universitetsutdanninger som videreutvikler oljenæringen med bærekraftige løsninger, samt bevare kommersiell drift. Kommersiell drift er en viktig forutsetning for organisasjonene og har kanskje gått noe på bekostning av virksomheten. Økonomi er fremdeles viktige komponenter for industrien, samtidig som bærekraftige løsninger skal utvikles i en presset bransje. Det er her det norske paradokset er viktigere enn noen gang, men for respondentene og informantene er det viktig at politikerne fører en politikk som inkluderer oljeskapene i omstillingen.

Fokuset på økonomi og kommersiell virksomhet er sentrale aspekter som fremdeles gjelder. En nedtrapping eller avvikling av petroleumsindustrien vil ha store ringvirkninger og det er derfor viktig for mange at man har langsiktige tiltak som verner både naturen og økonomien. Derfor er ESG-rapporter et sentralt verktøy som de aller fleste selskapene publiserer årlig. Som kjent så er det også ønskelig blant banker og investorer at de har oversikt over hvilke strategier de investerer i, så de kan utdele ressurser på best mulig måte. Man kan dermed vise til at ESG er nærmest blitt en norm i bransjen som de fleste implementerer. Fra spørreundersøkelsen ser vi særlig at bærekraftsmålene danner mye av grunnlaget for bedriftene, og hva kan dette skyldes. En hypotese er at målene omfatter flere områder enn klima og miljø, som for eksempel likestilling, god helse og livskvalitet og mer. Det å ha dette som grunnlag for bedriften gjør det muligens

enklere for dem å kunne ta fatt i flere tematikker, men også at de ser på bærekraftsmålene som en helhet. Med det så refereres det til at dersom man har disse forholdene på plass, kan det gjøre det enklere for bedriftene å utarbeide tiltak og annet, nettopp fordi alt henger sammen i hverandre.

5.2 Diskusjon

På bakgrunn av analysen finner vi at det er flere av teoriene som kan være med å belyse de empiriske funnene. For det første finner vi at selskapenes målrasjonalitet naturlig vil overstyre verdirasjonaliteten å gjøre at selskapene vil gjøre det som fører dem til høyest mulig gevinst. Som en av informantene understreket vil selskapet gjøre det som er en god butikk. Dette sett i lys av normativ isomorfisme, er selskapene likevel nødt til å adaptere ulike praksiser for å framstå legitime og for å oppnå det som er målrasjonelt. Med andre ord vil selskapene ha et ønske om å være bærekraftige og følge avtalene for å drive en god butikk. Dette bekreftes ved at begge informantene viser til at selskapene burde rapportere utslipp i ESG-rapporter for å få støtte fra investorer. ESG-rapportering vil også føre til flere samarbeidspartnere, noe som vil gi selskapene større gevinst og gi flere positive ringvirkninger.

Det er svært tydelig at økonomi er blant de største motivasjonene for bedriftene. I tråd med dette påpekte informant 1 at selskapet fremdeles har en vei å gå når det kommer til bærekraft. Tidligere forskning finner at olje og gasselskaper ser på klimaendringer som en forretningsrisiko, noe som blir bekreftet av empirien og informant 1 uttalelse (Naghme Nasiritousi, 2017, s, 622). Samtidig som selskapene har et ønske om å framstå bærekraftig og oppfylle de internasjonale avtalene, har de også økonomiske hensyn som de vil vektlegge. Dette skaper en spenning i selskapene hvor de i realiteten opplever det som en forretningsrisiko og derfor kan det oppleves som ikke-rasjonelt for selskapene å følge avtalene som setter høye og urealistiske krav.

ESG-rapporteringen, elektrifisering og CSS prosjekter vil derfor være viktige faktorer for hvordan selskapene jobber med de internasjonale avtalene. Men så lenge det ikke finnes en større økonomisk gevinst, vil det mest rasjonelle for selskapene oppleves som å fortsette industrien i en modifisert grad. I tillegg er det et stort behov for realistiske mål for bransjen. Utslippskutt på opptil 55 prosent oppleves som utfordrende for aktørene og for å kunne oppnå målene politikerne

og Norge har ratifisert, er det et stort behov for ressurser. En effektiv fordeling er også en forutsetning, men samtidig innenfor økonomiske rammer. Dette finner vi at selskapene ikke mener er til stede.

I tillegg har oljeselskapene siden igangsettingen av oljeproduksjonen i 1971, formet egne veier og kulturer som har skapt et oljeeventyr for Norge. Når det grønne skiftet nå står for tur, har oljeindustrien vært nødt til å snu den 50 år lange historiske veien de har formet. Som et resultat av denne historien har det oppstått kulturer innad i selskapene som også nå må endres for å nå målene forankret i de forskjellige klimaavtalene. De internasjonale avtalene setter enkelte krav og betingelser som vil komme i strid med den kulturen og historiske veien selskapene har etablert. Det er derfor naturlig at selskapene finner det utfordrende og krevende å følge avtalene.

Samtidig er det observert i ESG-rapportene at mange av selskapene imiterte hverandre og etablere prosedyrer og praksiser. Dette kan tyde på en stor usikkerhet blant selskapene om hvordan å håndtere den omveltningen og kravene stilt av nasjonale og internasjonale instanser. Konsekvensen av dette er at den formelle rasjonaliteten i selskapene baseres på usikkerhet og skaper lite forutsigbarhet for selskapene. Selskapene vil kun ta valg som oppleves som rasjonelle for dem innenfor sin institusjonelle kontekst og det vil oppleves som ikke-rasjonelt for selskapene å utføre kutt uten noen form for forutsigbarhet eller klart rammeverk. Tatt i betraktning at spørreundersøkelsen og dybdeintervjuene viser en spredning i form av kjennskap til de forskjellige klimaavtalene, kan det tyde på at det foreligger liten kunnskap til opptil flere avtaler blant selskapene. Informant 1 forklarte denne spredningen som et resultat av at spørreundersøkelsen er sendt til flere ledd i selskapene som ikke har den kunnskapen som toppledelsen eller bærekraftsansvarlige sitter med.

Vi vil argumentere for at et tydeligere rammeverk og klarere betingelser fra statlig hold vil kunne gi selskapene mer forutsigbarhet og trygghet, hvor de vil finne egne prosedyrer og praksiser som passer den kulturen som allerede er eksisterende i hvert selskap. Tydelige rammeverk med forankring i de internasjonale klimaavtalene vil igjen kunne føre til et bedre utgangspunkt for arbeid med dem, og forhåpentligvis da også et bedre resultat. Selskapene vil i større grad se

relevansen for avtalene i deres arbeid og samtidig ta andre beslutninger i samråd med avtalene fordi de vil da framstå som rasjonelle.

Videre opplever også selskapene en svartmaling av industrien og en av informantene understreket et ønske om å løfte frem petroleumsindustrien for den kompetansen den har å tilby. Flere av informantene uttrykker bekymring for fremtiden for olje - og gassnæringen, og dens framtid. Klima, reglement og avtaler vil derfor kunne være vanskelig for selskapene å forholde seg til, fordi det føles som et skritt mot enden for selskapene. Av den grunn vil det være viktig for selskapene å føle seg som en del av løsningen og å skape tydelige krav til industrien hvor den kan bidra med sin kompetanse. Det er derfor ønskelig fra flere av selskapene at staten fortsetter å fremme utdanning innenfor næringen, for å videreutvikle kompetanse som kan være med å bygge en bærekraftig framtid.

6. Konklusjon

Oppgavens formål var å svare på problemstillingen; *hvordan jobber oljeselskapene i Stavanger med Parisavtalen og andre internasjonale avtaler?*. I denne delen av oppgaven skal vi basert på oppgavens tidligere kapittel svare på problemstillingen. Avslutningsvis vil vi foreslå muligheter for videre forskning.

6.1 Oppgavens problemstilling

Som svar på problemstillingen "*Hvordan jobber oljeselskapene i Stavanger med Parisavtalen og andre internasjonale avtaler?*" konkluderer vi basert på argumentene presentert tidligere i oppgaven at selskapene har et ønske om å være bærekraftig som et resultat av press fra andre aktører i samfunnet og dette kommer til synet i deres arbeid med de internasjonale avtalene. Ved diffuse og vanskelige betingelser for selskapene virker det som at arbeidet med konkrete klimaavtaler oppleves som utfordrende å direkte implementere. Vi finner at selskapene finner løsningen som passer med de normative verdiene i samfunnet og adapterer hverandre i dette arbeidet som et resultat av usikkerhet blant selskapene.

Vi konkluderer derfor med at tydeligere rammebetingelser og klarere retningslinjer fra regjeringen vil gjøre det enklere for selskapene å arbeide med klimaavtalene som en direkte del av deres arbeidshverdag. Usikkerheten fører til at alle implementerer de samme løsningene, noe som igjen vil gjøre det vanskelig for selskapene å innføre praksiser som passer deres egen identitet og kultur. Samtidig mener vi det er viktig i arbeidet mot det grønne skiftet å ta vare på de historiske veiene som har blitt formet med 50 år med oljeindustri. I stedet for å svartmale oljeselskapene som et problem argumenterer vi for at det hadde vært gunstig å legge til rette for at selskapene skal være en del av løsningen og by på den kompetansen de har bygd opp de siste årene. Implementering av avtalene skjer best ved samarbeid og klar kommunikasjon.

Det er derfor sentralt videre at selskapene får klarere linjer, samtidig som regjeringen legger til rette for at dette også skal fremstå som rasjonelt for selskapene selv. Å be industrien om å utføre krav som vil sende de i underskudd vil aldri oppleves som rasjonelt eller naturlig, og vil derfor heller aldri bli implementert. Ønsker vi en bærekraftig petroleumsindustri krever det en forståelse

og respekt for den kompetanse som kan tilbys, samtidig som industrien selv må ta tak i den rollen de har for en bærekraftig framtid.

6.2 Videre forskning

Videre finner vi at det kunne vært interessant å undersøke nærmere i hvilken grad bærekraft er implementert i alle ledd av selskapene. Da finner vi at mange som mente de ikke hadde kompetanse og kunnskap til å svare på undersøkelsen og at det derfor kan tenkes at vi har fått svar fra bærekraftsansvarlige eller toppledelsen. Undersøkelsen dekker derfor ikke i hvilken grad de er implementert innenfor de ulike leddene i selskapene, noe som kunne vært interessant å undersøke videre. Det kan også tenkes at større implementering av avtalene i alle ledd ville skapt større bevissthet og forståelse av bærekraftige løsninger. Dersom implementeringen hadde vært såpass omfattende, hadde det kanskje vært gjennomførbart med merkbare reduserte klimaavtrykk.

7. Litteraturliste

Bryman, A. (2016). *Social Research methods*. United Kingdom: Oxford University press.

Clegg, S., Kornberger, M. & Pitsis, T. (2011). Metaphors framing rationality. *Managing & Organizations. An Introduction to Theory & Practice*. (3. utgave., s.72-75). SAGE Publications.
[https://www.drnishikantjha.com/booksCollection/Managing%20and%20organizations_%20an%20introduction%20to%20theory%20and%20practice%20\(%20PDFDrive%20\)%20\(1\).pdf](https://www.drnishikantjha.com/booksCollection/Managing%20and%20organizations_%20an%20introduction%20to%20theory%20and%20practice%20(%20PDFDrive%20)%20(1).pdf)

Danielsen, Å. (2011) *Rundt neste sving?: En organisasjonsteoretisk analyse av studiesentre som ide og praksis* (Doktorgradsavhandling, Universitetet i Tromsø) Norges Artiske Universitet.
<https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/3652/thesis.pdf?sequence=2>

DiMaggio, P. J., & Powell, W. W. (1983). The iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. *American Sociological Review*, 48(2), 147-160.

Eriksson-Zetterquist, U., Kalling, T., Styhre, A., & Woll, K. (2014). *Organisasjonsteori* (p. 340). Cappelen Damm akademisk.

FN-sambandet. (2020, 22. Desember). *Parisavtalen*. FN-sambandet <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/miljoe-og-klima/parisavtalen>

FN-sambandet. (2023, 4. April). *FNs bærekraftsmål*. FN-sambandet <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal#:~:text=Norge%20og%20b%C3%A6rekraftsm%C3%A5lene-.Hva%20er%20FNs%20b%C3%A6rekraftsm%C3%A5l%3F,for%20land%2C%20n%C3%A6ringsliv%20og%20sivilsamfunn.>

Gjerde, K. Ø. (2013, Desember 1). "Petroleumsnæringens påvirkning på norske byer og regioner." *Heimen*, s. 291-324.

Hall, P. A., & Taylor, R. C. R. (1996). Political Science and the Three New Institutionalisms. *Political Studies*, 44(5), 936–957. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1111/j.1467-9248.1996.tb00343.x>

Hellevik, O. (2015). Spørreundersøkelser. *Forskningsetikk*.
<https://www.forskningsetikk.no/ressurser/fbib/metoder/sporreundersokelser/>

Hernes, S., Erraia, J. & Fjose, S. (2021). *Rapport: Ringvirkninger av olje - og gassnæringens aktivitet i 2019*. Menon-Publikasjon nr. 22/2021. Offshore Norge.
https://offshorenorge.no/contentassets/3aff4d9cf2a34baab91475b6342c75a1/menon-publikasjon-22-2021_endelig.pdf

Ihlen, Ø. (2009), *The oxymoron of ‘sustainable oil production’: the case of the Norwegian oil industry*. *Bus. Strat. Env.*, 18: 53-63. <https://doi.org/10.1002/bse.563>

Klimaloven. (2018). Loven om klimamål. (LOV-2017-06-16-60). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-60>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2010). *Det kvalitative forskningsintervju* (2. utgave.). Gyldendal Akademisk

Lahn, B. (2019). *Norwegian petroleum policy in a changing climate*. Oslo: CICERO Senter for klimaforskning.

Lindbekk, T. (2009). Max Weber: Metodebegrepene og deres teoretiske rekkevidde. *Sosiologisk tidsskrift: VOL 17*, 381-394. Universitetsforlaget.
<https://www.idunn.no/doi/epdf/10.18261/ISSN1504-2928-2009-04-05>

Meyer, J.W. & Rowan, B. (1977). Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony. *The American Journal of Sociology*, Vol. 83, No. 2. (Sep., 1977), s. 340-363.
<https://www.jstor.org/stable/2778293>

Miljødirektoratet. (2022). Klimagassutslipp fra olje - og gassutvinning i Norge. *Miljøstatus*.
<https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/klima/norske-utslipp-av-klimagasser/klimagassutslipp-fra-olje--og-gassutvinning/>

Naghmeh Nasiritousi (2017) Fossil fuel emitters and climate change: unpacking the governance activities of large oil and gas companies, *Environmental Politics*, 26:4, 621-647, DOI:
[10.1080/09644016.2017.1320832](https://doi.org/10.1080/09644016.2017.1320832)

Nissen, A. (2021, 24. Januar). A greener shade of black? Statoil, the Norwegian government and climate change, 1990-2005. *Scandinavian Journal of Journal of History*, 46:3, 408-429.
<https://doi.org/10.1080/03468755.2021.1876757>

Norsk Petroleum. (2023, 20. Februar). *Aktivitetsnivå på feltene*. Norsk Petroleum
<https://www.norskpetroleum.no/utbygging-og-drift/aktivitetsniva-pa-feltene/>

Norsk Petroleum. (2021, 10. September). *Verdt å vite om norsk energipolitikk*. Norsk Petroleum
<https://energifaktanorge.no/om-energisektoren/verdt-a-vite-om-norsk-energipolitikk/#:~:text=M%C3%A5let%20med%20norsk%20energipolitikk%20er,energisektoren%20er%20konkurransefortrinn%20for%20Norge.>

Paarup Michelsen, L-H. & Øvrebø, O.A. (2021, 18. November). *Netto null i EU innen 2050*. Energi og klima. <https://energiogklima.no/nyhet/netto-null-i-eu-innen-2050/>

Parisavtalen. (2015). Parisavtalen under FNs rammekonvensjon om klimaendringer (22-04-2016). *Lovdata*. https://lovdata.no/dokument/TRAKTAT/traktat/2015-12-12-32/KAPITTEL_1#KAPITTEL_1

PwC (u.å) *Hva er ESG?* PwC.
<https://www.pwc.no/no/pwc-aktuelt/hva-er-esg.html>

Regjeringen. (2021 a). Meld. St. 13 (2020-2021) Melding til Stortinget. *Klimaplan for 2021-2030*. Det Kongelige klima - og miljødepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/a78ecf5ad2344fa5ae4a394412ef8975/nn-no/pdfs/stm202020210013000dddpdfs.pdf>

Regjeringen. (2021 b, 5. Oktober). *Internasjonalt klima - og miljøsam arbeid*. Regjeringen

<https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/innsiktsartikler-klima-miljo/internasjonalt-klima--og-miljoarbeid/id2339820/>

Regjeringen. (u.å.). Hurdalsplattformen. *For en regjering utgått fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet 2021-2025*. Regjeringen.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/cb0adb6c6fee428caa81bd5b339501b0/no/pdfs/hurdalsplattformen.pdf>

Regjeringen. (2022, 3. November). *Nytt norsk klimamål på minst 55 prosent*. Regjeringen

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nytt-norsk-klimamal-pa-minst-55-prosent/id2944876/>

Regjeringen. (2021 c, 11. Oktober). *EØS-avtalen om klima og miljø*. Regjeringen

<https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/innsiktsartikler-klima-miljo/eos-avtalen-og-miljo1/id2339794/#:~:text=E%C3%98S%2Davtalen%20inneholder%20blant%20annet,st%C3%B8y%20og%20tilgang%20til%20milj%C3%B8informasjon.>

Regjeringen. (2021 d, 8. Desember). *Det grønne skiftet*. Regjeringen

<https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/innsiktsartikler-klima-miljo/det-gronne-skiftet/id2879075/>

Regjeringen. (2021 e, 5. Oktober). *Internasjonale klimaforhandlinger*. Regjeringen

<https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/klima/innsiktsartikler-klima/de-internasjonale-klimaforhandlingene/id2741333/>

Regjeringen. (2021 f, 22. Oktober). *Klimaendringer og norsk klimapolitikk*. Regjeringen <https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/innsiktsartikler-klima-miljo/klimaendringer-og-norsk-klimapolitikk/id2636812/>

Regjeringen. (2019, April 4). *EØS-avtalen og miljø*. Regjeringen <https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/innsiktsartikler-klima-miljo/eos-avtalen-og-miljo1/id2339794/>

Regjeringen. (2023, 21. Mars). *2030-agendaen med bærekraftsmålene*. Utenriksdepartementet. https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/utviklingssamarbeid/bkm_agenda2030/id2510974/

Regjeringen. (u.å.). *Olje og gass*. Regjeringen <https://www.regjeringen.no/no/tema/energi/olje-og-gass/id1003/#:~:text=Petroleumsn%C3%A6ringen%20er%20Norges%20viktigste%20n%C3%A6ring,kroner%20m%C3%A5lt%20i%20dagens%20kroneverdi.>

Equinor (2022) *2022 Energiomstillingsplan*. Energiomstillingsplan. Equinor. https://cdn.equinor.com/files/h61q9gi9/global/87b0146de23f51717c74e2ae4e8a3e0c90c0d4ea.pdf?energi_omstillingsplan-2022-equinor.pdf

Rosvold, E.L. (2022, Juni). Norsk klima – og utenrikspolitikk: Er ambisjonen om å være en global klimaforkjemper forenelig med Norges rolle som petroleumsprodusent? *Skandinavisk tidsskrift for internasjonale studier*. <https://tidsskriftet-ip.no/index.php/intpol/article/view/3954/6534>

Stavanger Kommune. (2023, 25. Januar). Klima - og miljøplan 2018-2030. <https://www.stavanger.kommune.no/renovasjon-og-miljo/miljo-og-klima/klima--og-miljoplan-2018-20302/#18691>

Sval Energi. (2023). Sustainability Report. Hentet fra <https://indd.adobe.com/view/2c11d0d3-2c8f-408a-bbf0-c49d4011cd67>

Tørstad, H,V (2018, 20. April). Håndhevelse og legitimitet: En integrativ vurdering av Parisavtalens effektivitet. *Internasjonal Politikk*, 76, 1: 47–72.
<http://dx.doi.org/10.23865/intpol.v76.660>

UNFCCC. (u.å.). *The Paris Agreement*. UNFCC <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement>

United Nations (2015) *Framework Convention on Climate change: Adoption of the Paris Agreement*. UNFCC. <https://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/l09r01.pdf>

Veimo, M. & Ytterstad, A. (2020. 5 Desember). Den sprikende kraften i “det grønne skiftet”. *Mediehistorisk tidsskrift* nr. 2 2020 (nr. 34). <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/10642/9641/MHT-2020-34-Veimo-Ytterstad-IDO.pdf?sequence=1>

Vår Energi. (2023, 30. Mars). Sustainability Report 2022. Hentet fra <https://varenergi.no/wp-content/uploads/2023/03/Var-Energi-Sustainability-report-2022.pdf>

8. Vedlegg

Vedlegg 1: Resultat fra spørreundersøkelse

I hvor stor grad er du kjent med Parisavtalens innhold?

Antall svar: 9

Svar	Antall	% av svar	
Ingen grad	1	11.1%	 11.1%
Liten grad	2	22.2%	 22.2%
Stor grad	5	55.6%	 55.6%
Veldig stor grad	1	11.1%	 11.1%

I hvor stor grad er du kjent med hvordan Parisavtalen påvirker Norge?

Antall svar: 9

Svar	Antall	% av svar	
Ingen grad	1	11.1%	 11.1%
Liten grad	1	11.1%	 11.1%
Stor grad	6	66.7%	 66.7%
Veldig stor grad	1	11.1%	 11.1%

I hvor stor grad synes du Parisavtalen er relevant til bedriftens arbeid?

Antall svar: 9

Svar	Antall	% av svar	
Ingen grad	1	11.1%	 11.1%
Liten grad	2	22.2%	 22.2%
Stor grad	3	33.3%	 33.3%
Veldig stor grad	4	44.4%	 44.4%

I hvor stor grad bruker bedriften Parisavtalen i arbeidshverdagen?

Antall svar: 9

Svar	Antall	% av svar	
Ingen grad	2	22.2%	 22.2%
Liten grad	2	22.2%	 22.2%
Stor grad	3	33.3%	 33.3%
Veldig stor grad	2	22.2%	 22.2%

I hvor stor grad er du kjent med bærekraftsmålenes innhold?

Antall svar: 9

Svar	Antall	% av svar	
Ingen grad	0	0%	 0%
Liten grad	1	11.1%	 11.1%
Stor grad	8	88.9%	 88.9%
Veldig stor grad	0	0%	 0%

I hvor stor grad er du kjent med hvordan bærekraftsmålene påvirker Norge?

Antall svar: 9

Svar	Antall	% av svar	
Ingen grad	0	0%	 0%
Liten grad	2	22.2%	 22.2%
Stor grad	7	77.8%	 77.8%
Veldig stor grad	0	0%	 0%

I hvor stor grad synes du bærekraftsmålene er relevant til bedriftens arbeid?

Antall svar: 9

Svar	Antall	% av svar	
Ingen grad	0	0%	 0%
Liten grad	1	11.1%	 11.1%
Stor grad	6	66.7%	 66.7%
Veldig stor grad	2	22.2%	 22.2%

I hvor stor grad bruker bedriften bærekraftsmål aktivt i arbeidshverdagen?

Antall svar: 9

Svar	Antall	% av svar	
Ingen grad	0	0%	0%
Liten grad	4	44.4%	44.4%
Stor grad	3	33.3%	33.3%
Veldig stor grad	2	22.2%	22.2%

I hvor stor grad er du kjent med innholdet i EUs klimaregelverk?

Antall svar: 9

Svar	Antall	% av svar	
Ingen grad	1	11.1%	11.1%
Liten grad	4	44.4%	44.4%
Stor grad	3	33.3%	33.3%
Veldig stor grad	1	11.1%	11.1%

I hvor stor grad er du kjent med hvordan EUs klimaregelverk påvirker Norge?

Antall svar: 9

Svar	Antall	% av svar	
Ingen grad	1	11.1%	11.1%
Liten grad	4	44.4%	44.4%
Stor grad	3	33.3%	33.3%
Veldig stor grad	1	11.1%	11.1%

I hvor stor grad synes du EUs klimaregelverk er relevant til bedriftens arbeid?

Antall svar: 9

Svar	Antall	% av svar	
Ingen grad	0	0%	0%
Liten grad	2	22.2%	22.2%
Stor grad	4	44.4%	44.4%
Veldig stor grad	3	33.3%	33.3%

I hvor stor grad bruker bedriften EUs klimaregelverk aktivt i arbeidshverdagen?

Antall svar: 9

Svar	Antall	% av svar	
Ingen grad	0	0%	0%
Liten grad	4	44.4%	44.4%
Stor grad	3	33.3%	33.3%
Veldig stor grad	3	33.3%	33.3%

Har din bedrift utpekt noen med spesielt ansvar for bærekraft?

Antall svar: 9

Svar	Antall	% av svar	
Vet ikke	2	22.2%	22.2%
Nei	1	11.1%	11.1%
Ja	6	66.7%	66.7%

I hvor stor grad er det blitt lagt vekt på å være bærekraftig innad i bedriften?

Antall svar: 9

Svar	Antall	% av svar	
Ingen grad	0	0%	0%
Liten grad	0	0%	0%
Stor grad	4	44.4%	44.4%
Veldig stor grad	6	66.7%	66.7%

Vedlegg 2: Intervjuguide

1. Hvilke hovedelementer i Parisavtalen/andre avtalene er mest sentrale hos dere?
2. Hvilke avtaler er den dere arbeider mest med?
3. Hvilke andre aktører eller avtaler/forpliktelser har deres bedrift i forhold til bærekraft utenom de som er gitt i spørreundersøkelsen?
4. Har dere egen avdeling som arbeider med bærekraft, eller er det en tematikk som er implementert i alle leddene i organisasjonen?
5. Er det noe deres bedrift savner eller føler dere uhørte i når det kommer til den grønne omstillingen? Gjerne utdyp.
6. Med utgangspunkt i avtalene, hvilke negative sider er det ved de, samt hva er de positive?
7. Hvorfor tror du det er variasjoner i svarene? Hvilke årsaker kan ligge til grunne for en spredning i strategiene, tross for at man arbeider innenfor samme organisasjonsfelt?

Vedlegg 3: Samtykkeskjema for spørreundersøkelse

Samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet «Hvordan jobber oljeselskapene i Stavanger med Parisavtalen og andre internasjonale klima avtaler?»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er en bacheloroppgave i statsvitenskap ved Universitetet i Stavanger. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Prosjektet er en bacheloroppgave som skal undersøke hvordan de store oljeselskapene jobber med Parisavtalen.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Stavanger, Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Institutt for medie- og samfunnsfag er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Spørreundersøkelsen sendes til rundt 10 ulike bedrifter som vi har utarbeidet en rekke kriterier til. Vi ønsker da at flere ansatte innad i de ulike organisasjonene skal besvare undersøkelsen. Kriteriene til bedriftene er at den skal være direkte eller indirekte del av oljeboring på norsk sokkel, ha tilknytning i Stavanger, hovedinntekten de siste årene skal komme av oljeindustrien og de skal ha vært etablerte organisasjoner i minst 10 år.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du fyller ut et spørreskjema. Det vil ta deg ca 3 minutter. Spørreskjemaet inneholder spørsmål om din kunnskap om Parisavtalen og andre internasjonale klima avtaler og hvordan bedriften din jobber med disse i hverdagen. Dine svar fra spørreskjemaet blir registrert elektronisk.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Ved Universitetet i Stavanger er det kun oss og vår veileder og eventuelt prosjektansvarlig ved instituttet som vil ha tilgang til informasjonen.

Ingen uvedkommende får tilgang til personopplysningene dine. Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Alle data blir lagret innelåst eller kryptert.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 31.07.23. Etter prosjektslutt vil dine personopplysninger bli slettet.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Stavanger har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
å få slettet personopplysninger om deg
å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med Universitetet i Stavanger, ved en av disse adressene:

Oda Taftø, 261006@uis.no, tlf: 91998303

Thea Marie Tønnessen, 261010@uis.no, tlf: 93201725

Veileder: Ellen Ravndal, ellen.ravndal@uis.no og tlf: 51831199

Prosjektansvarlig ved instituttet: Ellen Ravndal, ellen.ravndal@uis.no, tlf: 51 83 11 99

Personvernombud ved UiS: Rolf Jegervatn, rolf.jegervatn@uis.no, tlf: 51 83 30 81

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via epost: personverntjenester@sikt.no, eller telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen

Ellen Ravndal Oda Taftø & Thea Tønnessen
(Veileder)

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet hvordan oljeselskaper i Stavanger jobber med Parisavtalen, og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til å delta i spørreundersøkelsen

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca 31.07.23.

Vedlegg 4: Samtykkeskjema for intervju

Samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet «Hvordan jobber oljeselskapene i Stavanger med Parisavtalen og andre internasjonale klima avtaler?»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er en bacheloroppgave i statsvitenskap ved Universitetet i Stavanger. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Prosjektet er en bacheloroppgave som skal undersøke hvordan de store oljeselskapene jobber med Parisavtalen.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Stavanger, Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Institutt for medie- og samfunnsfag er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Spørreundersøkelsen sendes til rundt 10 ulike bedrifter som vi har utarbeidet en rekke kriterier til. Vi ønsker da at flere ansatte innad i de ulike organisasjonene skal besvare undersøkelsen. Kriteriene til bedriftene er at den skal være direkte eller indirekte del av oljeboring på norsk sokkel, ha tilknytning i Stavanger, hovedinntekten de siste årene skal komme av oljeindustrien og de skal ha vært etablerte organisasjoner i minst 10 år. Vi ønsker nå å ha dybdeintervju for å få en bedre forståelse for svarene i spørreundersøkelsen.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du svarer på noen spørsmål under et intervju. Det vil ta deg rundt 45 minutter. Intervjuet inneholder spørsmål angående svarene på spørreundersøkelsen samt noen oppfølgingsspørsmål.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Ved Universitetet i Stavanger er det kun oss og vår veileder og eventuelt prosjektansvarlig ved instituttet som vil ha tilgang til informasjonen.

Ingen uvedkommende får tilgang til personopplysningene dine. Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Alle data blir lagret innelåst eller kryptert.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 31.07.23. Etter prosjektslutt vil dine personopplysninger bli slettet.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Stavanger har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
 å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
 å få slettet personopplysninger om deg
 å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med Universitetet i Stavanger, ved en av disse adressene:

- Oda Taftø, 261006@uis.no, tlf: 91998303
- Thea Marie Tønnessen, 261010@uis.no, tlf: 93201725
- Veileder: Ellen Ravndal, ellen.ravndal@uis.no og tlf: 51831199
- Prosjektansvarlig ved instituttet: Ellen Ravndal, ellen.ravndal@uis.no, tlf: 51 83 11 99
- Personvernombud ved UIS: Rolf Jegervatn, rolf.jegervatn@uis.no, tlf: 51 83 30 81

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via epost: personverntjenester@sikt.no, eller telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen

Ellen Ravndal Oda Taftø & Thea Tønnessen
 (Veileder)

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet hvordan oljeselskaper i Stavanger jobber med Parisavtalen, og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til å delta i et intervju
 Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca 31.07.23.

Vedlegg 5: Sval Energi ESG-rapport 2022

(Sval Energi, 2023, s. 16)

Vedlegg 6: Vår Energi ESG-rapport 2022

(Vår Energi, 2023, s. 10).